

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor : a
La VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyöngék, vérszegények és lábbadozók számára.
Kütnő iz. 20
Legjobban ajánlja és alkalmazza a következő tanárok
Altal: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetig
Neusser, Schaut, Weinlechner stb. (1000-nél több el-
ismeréssel). Árak : 1/2 literes üveg fét 1.20,
1 literes üveg fét 2.20. Kapható min-
den gyógyszer. Triesztben.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Ő fensége a
svéd királyi trónörökösné
udvari szállítója.

Ő fensége
a Mecklenburg-Schwerini
hercegnő u. szállítója.

HALUSKA JÁNOS
császári és királyi udvari szállító
BÉCS, I., Neuermarkt 13. sz.
Különlegességek
angol női ruhákban, kerékpározó-
dresszek és turista-öltönyökben.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatologia-terapeutikus alapon
nyugvó összetételű fogva az el-
ismert legjobb szer
korpa ellen, ugyintén
hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, tel-
jesen ártalmatlan, a hajhullást előmozdítja és mint
kútnő óvszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen,
még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főosztályi raktár :
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész
GYEFTYAMOS, (Torontál vármegye).
Raktárak Budapest: Török József, Király-utca 12. sz.
Dr. Egger Václav-kórt 17. 8609

Angol sportjátékok,
valamint saját készítményű torna-
eszközök, függőágyak, mindennemű
hálók, zsákok, ponyvák,
színek és gazdasági kö-
télárak legújabb árjegyzékét
kivánatra bérmentve küldi:
SEFFER ANTAL 8713
Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

A cs. és kir. szab. pneumatikus
KELETI-féle gummi sérkötő
regő nélkül, automatikusan mo-
gatható pedálokkal, minden sér-
ben szenvedőnek kiválóan meg-
könnyebülést hoz! Az árak igen
jutányosok. Kicsérélés meg van en-
gvedve. Illusztrált árjegyzékkel mindennemű pártól gummi-kül-
legességekről is a legújabb díszlettel, közt a gyár:
KELETI J. Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.

Kufeké féle gyermeklisztje
Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértő ajalják
Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélbeteg gyermekeknek
Kapható minden gyógyszerárban drogueriaóban és a gyárnál R. KUFÉKE WIEN VI/2

Hölgyeknek
nékülöz-
hetetlen.
A női szépség elérésére, tökéle-
sítésére és fenntartására legkútnőbb és
legbiztosabb a
MARGIT-CRÈME,
mely vegyítiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arz-
kenőcs pár nap alatt elárvólit szepőt, májfoltot, pattanást, bő-
rtájk (Miltesser) és minden más bőrtájk. Kútnője a rünczo-
kat, redőket, hamulárvókat és az arcot fehérre, simává és
idővé varázolja. Sem higányt, sem ólmot, sem más ártalmas
anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely
1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit
szappan 70 fill., Margit fogpép (Zalupasta) 1 kor.,
Margit arcvíz 1 kor. Postán utárvételre vagy a pénz
előzetes beküldése után küldi a készítő :
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktárak Budapest: Török József,
Dr. Egger Leó «Nádors» gyógyszer.
Legjobb
szépitő-
szer.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratió
gyógyszerárakból Párisban, Passage Ver-
deau 5, az e. yedüli szer, me y két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészségnök ártana, az
asszonyi Kebel fejlesztesz, valamint a ke-
bel időmáinak szilárdaságát biztosítja.
Egy üvege ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 8442

SODOR
folyékony szén-savtartalmu aczélvíz, melynek segítségével
mindenki, bárhol szén-savtartalmu egészség, olcsó,
űdítő és hűsítő italokat (szódavíz, selters, limonádé, szik-
víz, málnalé, gaszton, pezsgó, tej stb.) készíthet az e célra
szertelteti palackban a mellékelt utasítás szerint. A szén-
vegyiszta. A kezelés egyszerű, kényelmes. A folyadék le-
1 doboz 10 sodorhüvelyivel 60 kr. Egy hozzá szükséges, min-
denkorra használható palack 3 ft. Sodorpalest, mely egy
hat, mint a szódavíz, 4 ft. Rézleles leírás és utasítás kiva-
natra ingyen és bérmentve. Képviselet a magyar korona
országai részére Budapestben
Kertész Tódornál 8751
Krisztof-tér. Gettner és Hauschnál
Andrássy-út 8.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bő-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jótállás
vállal-
tatik.
Köz-
ponti
szétküldési
raktár:
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING - BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellétes védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
figyelni kell. — 1 doboz ára 1.20 kor.
Vidékre 1.60 kor, előzetes beküldés mellett bérment.
Magyarországi főraktár: 8703
Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb gyógyász
SAVANYU-KÚT

Különlegességek a szépitőszerek
vegyszeti laboratóriumából
dr. Fischer Róbert-től
a vegytan tudóra és szépitőszerez
Wien, I., Habsburgergasse 4, 2. St.
Szörirtőszer
(Epiletoire). 8788
Araban, kesken, kavics stb. levő szörök
vegyítiszta az Epilatoire által iratnak ki. Az eljárás egyszerű
és fájdalom nélküli, a hatás lassu, de biztos. Az Epilatoire
hosszabb használat mellett a szörök gyökerrel teljesen tökére
teszi és a sarjadását biztosan megakadályozza.
A különlegességek árai:
Szörirtőszer (Epiletoire) a szörök teljes kiirtására és a sar-
jagzás megakadályozására 1 kis üveg fét 5. —
1 nagy üveg — — — — — 10. —
Bőrszín-Pasta a szörök azonnal elűvöltására ar-
ból, karvól stb. darabonként — — — 2. —
Szeplő-crém 1 tégely — — — — — 2. —
Ozon, vízben feloldva, 1 üveg (fél liter) — — — 1.25
Blondvíz (Blondeur) 1 üveg (fél liter) — — — 3. —
«Fo» Hajfestőszer 1 doboz szőke egész feketéig 1 fét
20 krtól 3 fétig és — — — — — 5. —
Poudre-Email napi arczpor három színben 1 doboz
vörössel együtt — — — — — 3. —
Venus-víz szép tisztá arczbör elérésére, 1 üveg — — — 2. —
Szer az orr vörössége ellen, 1 doboz — — — — — 2. —
Szépitő kvarz-homok a bőr-átájk kiirtására — — — 1.50
Füzetek, melyek az Ozon és az egyes különlegességek hasz-
nálatáról szólnak, ingyen és bérmentve küldetnek. A készí-
mények ártalmatlanságáról szóló bizonyítványok bárkinek
betekintésére állanak, ugyintén az egyes különlegességek
levél minden világrészről. Felvilágosítás szépitészeti ügyekben
ingyen adatik. Értékesítők árak: ártól 9 óráig este 6 óráig,
Raktárak Budapest: Török József, Koller Testvérek.

WEINWURM ANTAL
Első magyarországi fényképezési,
Cinkográfi, chromoantotipiai
szekszorító műintézet készítő
gánya, valamint rész me-
reális kútnőket a leg-
szébb kivitelben. Mazon-
kivüli felvételeket, u. m.
épitmények, gépek,
székelyek, továbbá olaj-
festményeket és ipar-
művészeti
tárgyakról a
legújanyo-
sabb árak
mellett.
Budapest,
IV., Károly-
utca 3.
Telefon 1700.

29. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JULIUS 22. 47. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félre 12. * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG félre 8. * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félre 5. * Külföldi elűvöltéshez a postailag megutazott viteldj is csatlakd.

A BODROGKÖZBŐL.
A ZUTÓBBI ÉVEK nyomasztó gazdasági viszonyai,
az egyre nehezebb megélhetés küzdelméi,
mélyebbre ható mozgalmat idéztek elő a bod-
rogközi nép életében is, nevezetesen mind töme-
gebben kezdtek Amerikába kivándorolni, vagy
pedig a szociálizmusban vélték sorsuk javulá-
sát feltalálni. A társadalmi bomlásnak megdöb-
bentő jele volt a harmadévi bodrogközi sajnála-
tos zavargás, melyet elfojtottak ugyan, de a gon-
dolkozóknak érezniök kellett, hogy itt mélyebbre
ható intézkedésre van szükség; ha a bajt gyó-
gyítani, s tovatérését megátolni akarják: a
társadalom betegségét csak a társadalom mun-

nenek elérésére szervezve és egyesítve a társa-
dalom összes erőt. Az eredmény már is meg-
lepő. Ép így a nép erkölcsi és anyagi emelését
munkájuk a föld népe javát célzó hitel- és
fogyasztási szövetkezetek, melyeknek gyors ter-
jedése és felvirágzása világosan mutatja, hogy
itt valódi életszükség kielégítéséről volt szó.

minden árnyalatát. A mi széthúzó kasztkokra
tagolt társadalmunkban ez szinte példátlan
eredmény.
A siker másik feltétele volt: e különemű
elemeket úgy szervezni, hogy ki-ki megtalálja
az egyéniségének megfelelő munkakört. A vidé-
ket tiz kerületre osztották fel, s mindenik
kerület élére elnökül az illető vidék egy-egy
kiváló asszonyát állították; az egylet vidéki
megbízott tagjai a munka részleteit intézik,
érintkeznek közvetlenül a néppel és számon
tartják a segítségre szorulókat.
És megállapították a programot. Összefor-
rasztani a társadalmat — ez volt a veleje;
helyreállítani a meglazult bizalmat az uriosztály

Gróf Majláth Józsefné.

Ozeveg báró Sennye Pálné.

Báró Sennye Miczi.

kassága gyógyíthatja meg. Ez a meggyőződés
indította meg a bodrogközi társadalmi akciót,
mely két irányban jelentkezik: egyik a sebek
bekötözése a nögyesület által, a másik a nép
gazdasági megerősítése a szövetkezetek útján.
Okos, céltudatos, jövőbe látó, körültekintő tár-
sadalmi politika nyilatkozik meg mind a ket-
tőben.

A Bodrogközi Jótékony Nögyesületnek gyö-
keréi a múltba nyúlnak vissza. Még a 70-es évek-
ben kezdte meg báró Sennye Pálné, az ország
egyik ünneplott női kútnőse és szépsége a nép
oktatását, nemcsak iskolát és óvodát állítva,
hanem nővéreivel együtt maga oktatva kézi-
munkára s egyébre a kis meztelbas parasztleá-
nyokat s már akkor igyekezve nögyelett szer-
vezni a társadalmi erőket. A nögyesület létre
is jött; azonban a társadalom s a viszonyok
még nem voltak rá megreve; s a dolog abban
maradt. Nagyobb leckeze volt szükség, hogy a
társadalom kötelességének öntudatára ébredjen.
Ezt a leckét az 1898-iki szociális mozgalom
adta meg.

Szervezkedésre hívta össze Mailáth József
grófné a vidék hölgyeit. Első nagy sikere abban
állt, hogy a mi lehetetlennek látszott, a közös
erkölcsi és anyagi emelését tűzve ki célul,
célra egyesítenie sikerült az egész értelmiség
és a nép közt; javítani a nép anyagi helyzetén s
emelni azt szellemileg és erkölcsiileg. E cél
elérésére többféle uton törekedtek. Első a jóté-
konyság gyakorlása: ruhával, étellel látni el a
szűkölködőket; második a betegek gyógyítása:
ingyen orvossággal látni el őket s ingyen gyó-
gyíttatni; harmadik az iskolák látogatása: a
tanítók és tanulók, sőt az iskolafentartók buz-
dítása iskolalátogatások, jutalmak, ingyen ta-
nulási eszközök kiosztása által; negyedik a nép-
könyvtárak felállításása, részben kormánysegít-
séggel; ötödik a parasztasszonyok munkára

Első cs. és kir. osztrák-magyar kútnőrolag szab.
HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (sajt.)
Arany érmeikkel kitüntetve.
Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intéző-égek, vas-
utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, éjtörmesterek, ugy-
intén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek
mészen feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintá-
ban különként 16 krtól felfelé szállítatnak, és a mi a festék szintiszségét
illeti, azonos az olajfes ékkel. 8645
Mintakártya, ugyintén használati utasítás
kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

szoktatása az által, hogy a szegényeknek szánt ruhaneműt ők maguk varrják meg s borgolják; hatodik a háziipar teremtése és fejlesztése, hogy a nép téli keresethez is jusson.

A dolog nem volt könnyű. Pénzt kellett szerezni és szélesebb körű érdeklődést kelteni. Maga a tagsági díj csekély (2 korona), hogy mindenki lehessen tag; ez tehát szűk jövedelmi forrás. Ezért rendezték a jótékonyezélú mulatságokat: első évben hangversenyt, másodikban ballal egybekötött előképeket és műkedvelői előadást; az idén pedig a perbenyiki futtatást, mely azért volt érdekes újdonság a sportvilág szemében is, mert az egész versenyt hölgyek rendezték: hölgyekből kerültek ki a versenyigazgatóság, a versenybíró, az indítók. Ezek a mulatságok összegyűjtötték nemcsak a vidék, hanem a szomszéd megyék társaságát is s előmozdították a különböző társadalmi rétegek egybeforrását. A perbenyiki mulatságok jelentősége ebben áll.

A mulatságok fényesen sikerültek nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is. 1898 karácsonyán már 612 családot részesíthettek segítségben; a megsegítettek között volt 349 ügyefogyott, elaggott, nyomorék, és 263 sok gyermekkel megáldott, szegény család; csak ruhát több száz darabot osztottak szét köztük. 1899 karácsonykor már 207 család, 437 egyedülálló egyén, a gyermekekkel együtt 1054 szegény részesült segítségben. Az adományok értékét nemcsak az emeli, hogy a feldolgozott és kiosztott anyag jó része jólelkű adomány volt, hanem az is, hogy a ruhaneműket az úrinők felügyelete alatt és útmutatása szerint maguk az illető községek szegény asszonyai és leányai varrták meg és horgolták, még pedig többnyire felolvasás kíséretében. E felolvasásokat annyira megkedvelték, hogy hetenként 2-3 délután is szívesen feljártak dolgozni. Egy ily felolvasás alkalmával történt Leleszen, hogy mindenik parasztasszony varrást, horgolást hozott; fonnai szégyeltek. Az egyik jelenlévő úriasszony azonban guszalyt vett elő és fonnai kezdett s a mint ezt a parasztasszonyok meglátták, ők is elővették guszalyukat és azontúl fonogattak szorgalmasan.

A bodrogközi nádasok bőven termik a gyékényt; a fűzesekből szekérszámra hordják a finom vesszőt; a cigándi, gércsi asszonynép ősidőtől fogva szövi a gyékényt, a férfinep fonja a kosarat mindenfelé. Csak fejleszteni kellett a meglévő népies ipart, hogy versenyre képessé váljék és állandó keresetet nyújthasson.

E végre szervezték a háziipari tanfolyamot, melyben ez idén több leány és fiu megtanulta a finom gyékénymunkát; a perbenyiki futtatás-kor kiállított kész munkák mindenkit megleptek kivételük szoliditásával és csinoságukkal. A tanfolyamot a Mailáth grófné által fizetett tanítónő vezeti; ezenkívül egy öregasszony, ki a finom gyékénymunkát tavaly tanulta meg Mailáth grófné kívánságára, s a télen már 30 más egyént tanított meg, a kik mind jó munkát végeznek.

Az iskola-látogatás kérdését megoldani csak a legnagyobb tapintattal lehetett; noha ez a kérdés a Bodrogközön — hol a népnevelés, sajnos, még ma is felette el van hanyagolva, az iskolák rossz karban vannak, túlszűfoltak, a tanítói javadalmazás csekély, — valóban égető kérdés. Az elnökségnek azonban sikerült mindenik egyházi főhatóság jóakarátát és támogatását megnyerni s így az egyesület tagjai az idén már kivétel nélkül, minden iskolát végiglátogattak, a vizsgálatok alkalmával 5000-nél több jutalomtárgyat osztottak ki a jó tanulók közt; 39 iskolában 25 darab tanszert s 1916

darab tankönyvet osztottak ki. Egyébben is nyilvánul a nőgyelet munkássága. Báró Sennyey Miczi indítványára a nyáron már két községben állít a nőgyeület a kisdedek számára menhelyet.

A nép lelkiéletére és gondolkodására való hatásánál fogva nem kevésbé fontos a népkönyvtárak felállításának és kezelése is; főképp ez utóbbi; hogy t. i. az olvasmányokat gondosan megrostálják s maguk a nőgyeület tagjai osztják ki a nép közt. Ez az intézkedés annyira bevált, hogy azok a községek is, melyek népkönyvtárakat a földmívelésügyi minisztertől kapták, egymás után kéri fel a nőgyeületet a kezelés átvételére.

Végre nem csekély dolog volt a népek a kórház iránti bizalmatlanságát és ellenszenvét eloszlatni. Ma már tartózkodás nélkül mennek a kórházba, a módosabb betegek pedig az ingyen gyógyításért önkéntes adománnyal róják le hálájukat.

A nőgyeület működését kiegészíti a szövetkezeteké, mely gyakorlati eredmény dolgában és erkölcsi szempontból szintén igen fontos. Ehhez tudni kell azt, hogy a bodrogközi paraszt-ság a termés- és pénzbeli uszorának ép úgy ki volt szolgáltatva, mint akár a beregi rutén; a kiskereskedelem pedig megbízhatatlan volt, — az uszoras többnyire maga a falusi szatócs. Temérdek parasztbirtok adósodott így el; nagyon sok kiszagda lett földetlen cseléddé.

Ezeket az áldatlan állapotokat segíteni van hivatva a hitelszövetkezetek s a bodrogközi gazdák fogyasztási és értékesítő szövetkezetek. Mailáth József gróf a hitelszövetkezetek ügyét már 1806-ban felkarolta, szervezvé a perbenyiki hitelszövetkezetet. Ez idő szerint a Bodrogközön már tíz nagyobb községnek van rendezett hitelszövetkezetek.

A fogyasztási szövetkezet Perbenyiken 1898 október 12-én nyit meg, Leleszen annak fiókja 1899 december 9-én, s amannak forgalma az első 15 hónap alatt 87,502 korona, emezé 8 hónap alatt mintegy 9000 korona volt. Ez évben Perbenyiknek, mint középpontnak, 9 fiókja alakult.

Meg kell még emlékeznünk a gazdasági téli tanfolyamról is, melyet Mailáth gróf kezdesére Darányi miniszter létesített. Ezt a tanfolyamot három hónapig 24 állandó hallgató látogatta, kik ott különösen a háziipar terén tanultak szép sikerrel s fűz-, szalma-, gyékénymunkával, seprős és kefékötéssel foglalkoztak. Így a férfinepnek is lesz majd állandó téli keresete.

Végre képeinkről egy pár szót. Az a három úri nő, kiknek a neve a Bodrogközi Nőgyeület létrejöttével és munkásságával egybeforrt: *ö. v. báró Sennyey Pálné*, a bodrogköziek általánosán tisztelt „kegyelmes asszony”, a ki már férje életében valóságos jótékony angyla volt az egész vidéknek, s az ma is; a másik a férjeszü, erőskezű elnök, *gróf Mailáth Józsefné*, a ki biztos kézzel és eréllyel kormányozza az egyesületet; harmadik, *báró Sennyey Miczi*, ki tevékenységével, leleményességével egyik főoszlopa az egyesületnek.

Többi képeinken bemutatunk egy kosárfonó iskolát, egy népies felolvasást és egy gyékényműhelyt. Mindezek a nőgyeület áldásos működésének eredményei.

Geöcze Sarolla.

ÓDÁT IRNÉK . . .

Ódát írnek hozzád, de nem tudok,
Kis lantomon csak könnyed dal terem.
Tartalma semmi. Néha egy mosoly,
Egy könnyesepp néha — s mindig szerelem.

Ódát írnek hozzád, de nem tudok,
Jó szívvel vedd e vallomáomat!
Hisz egy parányi könnyesepp, egy mosoly
Olyan sokat mond néha, oly sokat!

Erdős René.

ELSŐ ÉJ A SIRBAN.

Isolda Kurz.

Ma töltöd a rideg sirban első éjed,
Hova tűnt a sok fény, mely körülvetett téged?
Hideg földben, mélyen vetett a te ágyad;
Hogyan alszod át az első éjszakádat?

Nyirkos földtől nedves a váncosod s lallga!
Mint sivit a szélben éji madár hangja.
Kialudt a lámpád, fénye nem világít,
Sirodra a sápadt hold veti sugárát.

Nyugodtan alszod át, végig a sötét éjt,
Vagy te is hallgatsz az órák ütését?
Én nem pihenhetek, elkerül az álom,
Hogy ott tudlak téged, fagyos nyoszolyádon.

Báró Balintitt József.

A FÖLD.

Irta KAZÁR EMIL.

A tornász egyik végét sűrűn befutotta a déligyönyit és a vörös virágu bab. Hívós és árnyékos volt, mint az erdő közepe. Kendi Pálné alatta ült most is, mint mindig, mióta kitavaszkodott. Homlokára köve a széles zöld ernyő, fél képét eltakarta. Összekulcsolta a kezét és hallgatta a tizenkét esztendő fiát, a ki a bibliából olvasta neki a megvakult Tóbiás történetét. Odább ült az ura, szitta a pipát, de nagyon izetlenül.

— Tóbiás! Istenem! — sóhajtott az asszony. — Tóbiás, a kinek az angyal visszaadta a szemvilágát.

— Neked is visszaadják a doktorok. — szólt Kendi Pál esőndes, bizonytalan hangon. — Hát Zsuzsi lelkem, nem látsz még se jobban. Nem látsz valamit. Nem látod Petit, vagy a kútágast?

Az asszony feltolta homlokán a zöld ernyőt, a gyászos koszorút, s két hólyagos szemét köröskörül forgatta.

— A jobb szememmel valami sárgás homályosságot veszek észre. De nem látom én Petit, se téged édes uram. Hát nő-e már ez a gyerek, telik-e az orcája? Régen nem láttam. Nem is látom többé. Istenem!

— Nő anyjuk, nő! A doktorok biztatnak.

— De segíteni nem tudnak, — zsörtölődött a vak asszony, lehorgaszva fejét. — Egy hónapig bentartottak az ispotályban. Neki estek a szememnek, azt mondták, majd jó lesz. Aztán két hétig bekötve tartották a szememet. Oh, milyen koromsötétség volt. És mikor levették a kötést szememről, megint csak éjszaka, örök éjszaka.

— Fölviszlek Pestre, Zsuzsi.

Az asszony elhallgatott, mélyen aláhúzta a zöld ernyőt és gondolkodott. Kendi Pál nyelvéen is felakadt a szó. Nagyot csóvált a fején s a tenyerébe fogta az állát.

— Sokba kerültem már, úgy-e, jó uram? — kérdezte hirtelen az asszony.

— Hiszen anyjuk, tellett.

— Tellett, — ismételte magában az asszony. — Elment ám, a mi volt, elvitte a nyomorúságom, mégis Lázár vagyok.

— Dehogyan vagy Zsuzsi, dehogyan! — vigasztalta Kendi Pál. — A városi főorvos bizonyosra mondta, hogy Pesten kigyógyítanak a híres doktorok. Ott kell téged ápolás alá venni, ott értik a te bajodat. Valami intézet van ott, laknod is abban kell. De hát neked Zsuzsi úgy is mind egy; itt is sötét neked a levegő, ott is sötét lesz

eleinte, mikor pedig fölvirrad, megjön a nagy öröm. Pestre megyünk, édes Zsuzsám.

— A tiz hizott lúd ára nem lesz elég arra! — sóhajtott aggodalmasan az asszony.

— Pótoljuk az aratásból.

— Tudom én, hogy az sem elég! — tört ki az elkeseredés Kendi Pálnéból. — Peti hallotta, mikor a doktorral beszéltek, és Peti mindent elmondott nekem. Főképp a pénzről beszéltek, én uram.

Kendi Pál haragosan nézett a fiúra és megfenyegette. Az asszony folytatta:

— Naponkint fizetni kell értem a patikán kívül is. Hát még hol a doktor. Hires doktor körül százasával járnak. Úgy-e Peti, azt mondta a doktor: háromszáz forintot tarison készen gazduram. Igaz-e Peti?

— Mit tud ez a gyerek! — boszankodott Kendi uram, s ráfordult a fiúra, a szemével pedig kegyetlenül ráintett, hogy menjen dolga után.

A vak asszony motyogni kezdett magában; aztán sirdogált. Az urának is jól esett elhallgatni, mert kimerült ebben a nehéz munkában, ebben a vigasztalásban, melyről jól tudta, hogy Isten irgalma kell hozzá.

— Tudom, — szólt ismét az asszony nagy elmélyedésben, — hogy mikor Bellér György-nét nagy betegsévével Pestre vitték, ötszáz forintba került. A földjüket adták el, mégis meghalt az asszony. A földet eladni, Pál, én uram, a mit együtt szereztünk! Hiszen a gyermekek számára szereztük, és megőriztük akkor is, mikor csonttá száradt, csak hogy ne szánt-hassuk és hozzá ne férhessünk. Óh istenem, be nagy csapással sújtod a te szegény férjedet!

Kendi Pál csüggedten eresztette alá két karját, szomorúan nézett a világtalan asszonyra, aztán egy panaszos tekintetet a nagy világságba vetett, mely ott áradt szerteszét a ház körül, átlátszóvá tette a bárányfelhőket is oda földre a magasban, a honnan az áldás jön a földre, emberre és barkokra.

— Ne emészd magadat, Zsuzsól!

Vigasztalta és beszélt neki a termésszól. Petit is visszahívta, hogy olvasson tovább a bibliából. Ő maga eltávozott, mert sok dolog nógatta és kóválygott szegény feje. A jegyzőtől is kérdezősködött a pesti gyógyításról. Még jobban belekábult, mikor a sok költséget megértette. Nem volt szegény ember. Derék háza, szép tag földje. A mi kis pénz került a takarékbán, már kiszedegette. A jegyzőtől tisztességes kölcsönről is tudakozódott, de megijesztette a kamat, hogy majd egy tálból ennék vele.

Szomorúin indult a mezőre, hogy utána nézzen, mit mivelnek oda künn.

A falu szélén éppen házat építettek. Hatan is ott verték a falat; az ács faragta a szarufákat. Katona Nagy Istvánnak készült a ház, ott segített maga is az asszonnyal; a három esztendő gyerekök is velők volt. A dolgozó emberek énekkel, az asszony hangja jókedvűn kivágott köztüök. A gazda nagy örömmel fordult Kendi Pál felé.

— Szombatra készen leszünk! Csak a tetőt is rajta látom már. Aztán a sövénykerítést fonjuk. Kis ház lesz, de a miénk, úgy-e, Maresca, a miénk, a mi ólunk? Magunk erese alatt az üres kamra is a mi vagyónk. Meglátom Maresca, mit keritesz belőle a konyhára.

— Majd csak megessék az Isten, — szólt jámbor reménységgel a szelid menyecske. A puszta falakat majd megtöltjük mi édes magunk.

Kendi Pál a botjára támaszkodva megállt, úgy nézte a munkát. Az ő házat még az apja kezdte építeni, de ő toldotta ki, s a mikor falverők, ácsok, nádkötők dolgoztak rajta, épen

A KIRÁLY SZOBRA BRUCK-ÚJFALUBAN. — Szollé Károly fényképe után.
Leírását múlt heti számunk közölte.

ilyen boldogan leste a munka látszatát. Zsuzsi danolgatott, tisztogatózott, az új részben szeretett lenni. Este buzgón kérte az Isten oltalmát tűz, víz ellen és mindnyájukra, a kik ott együtt vannak és még lesznek. Meghallotta azt a menyebeli jószág, hisz volt áldás rajtuk, megoltalmazta mindnyájukat — sokáig. A szárazság nem tette tönkre, mert a föld az anya keble után következik.

— Minden megpróbáltatásban oltalmazza Isten a ti házatokat! — így fakadt ki istenfől Kendi Pál, megemeltvén kalapját.

Katona Nagyék csak a bús szavak után gondolták meg, hogy Kendi uramnak nagy a szomorúsága s kikerdezték a feleségéről. Nagy nehezen jött elő minden szava, mintha magának akarná megtartani.

A mint tovább folytatta utját a földek felé, hiába járt sebesebben, még sem bírt eltávolodni lelke a maga küszöbétől, a hová egyre úgy visszafordult, mint a szélkakas. A nyájas házán állt az esze, a körül tépelődött a keserűség és síralmaskodott a lelke. Szegény Zsuzsi szeme világa nélkül is úgy eljár ott biztosan szobában, udvaron, kertben, kút körül. Ha majd eljövendő a szemé fénye és nem azt látja, a mit a kisújjja érintése is oly tisztán megérez — hiszen az új csapás lesz, nem is testi csapás, de a mit soha ki nem gyógyítanak. Kendi előbb a homlokát törülgette, utána a két szemét. Hej Katona Nagyék, a kik most tették le az ereszetek fundamentumát, be boldogok vagytok!

Jó, hogy kiért a dülő útból, s ott látta maga előtt a mezőt, a vetést, az ő maga földjét. Még zöldel minden, zsenge és buja. Csak a kaszálónkon barnásodott rendes sávokban a levágott széna rendje, s itt-ott látszott egy hamvas boglya. Az áldás szerteszét még a maga titokzatosságában és vigasztaló biztatásában terült el, s az ember szíve összeszorult édes fölgerjedésében, látván munkájának jutalmát. Szép hosszú koezákban hol világosabb, hol sötétebb zöld a fölterített mezei abrosz. A gazda szeme megkülönböztet és fölbeszél mindent. A földről a magasba néz: Derült, tisztá volt az ég. Ilyen kell most már, aratásig. Már előre látta a keresztet, a megrakott ökrös szekereket, a nyomtatást és a telt zsákokat.

Emitt két jegenye egymás mellett; amott hosszán a vad bodza- és kökénybokrok, mintha prémeznék a szürke zöld gabonát, a nagy pázsit-szőnyeget. Arrább a vén fűzfa, a lilalomfa, meg az útmutató. E közt a mi van, Kendi uramé. Ott az a darab a mesgyétől a bokrokig, azt az édes apja szerezte. Kicsi korában mennyi öröme volt kora tavaszkor a fehér virágú kökénybokrokban. Mennyi vad szedret szedett a tarlón. Nem felejté el azt a helyet, melyet először föl-szántott. Most is sűrű és magas egy helyen a tőpörödött bokrok sora a mesgye szőlén. Ott pihentek árnyékban. Odább, a hol egy kicsit hajlik a föld, a két jegenyét, azt már mind ő szerezte. A hid mellett ha még megvehetné a Bori István két lánca földjét, akkor a három gyerek mindegyikére annyit hagyhatna, mint a mennyi neki jutott az apjától. Oh be szeretné! Gyűjtött is már rá, kuporgatott . . .

A nagy fiú ott kapálja a répát. A friss törésből látszik, hogy jól dolgozott ma. Magának dolgozik, asszonynak valót szemelt már. Tavaszra aligha ki nem kell hasítani a számára egy darab földet. Kendi uram szemmel méri tovább a maga földjét. A menyecske lányának is itt a jussa, meg a Peti fiúnak, meg . . . Jaj egyébre is kell.

Összeszorult Kendi szíve. Még negyedik darabot is ki kell hasítani a földből a doktoroknak, a patikának. Lekapja a szemét a földről, maga elé néz a keskeny, letaposott ösvényre, mely kemény és megpredezett. Ezt is mennyi-szer taposta és mennyire szereti, mert megrövidíti az utat a földek közé, onnan pedig baha felé. Ismeri kanyarodását, zökkenőjét, minden lokrárt. Lesütött szemmel botorkál végig rajta, talán utolszor egész végében s nem sokára majd rövid lesz az ő földje közt. Habár főlen tekint már, mégis érzi, hol jár. Itt a saját földje közt, itt a répásnál. A fiú beszél hozzá. Felelget is neki, de ő magával habog és felesel a fájo lelkevel. Megdicséri a fiút, figyelmezteti, hogy a friss takarmányt vigye haza.

Végre odavette kérdi:

— Miska fiam, hol a leghitványabb a mi földünk?

— Schol sem hitvány ez, apám uram.

— Úgy-e, hogy nem!

A NÉMET KLASSZIKUSOK CSOPORTJA.

Azt mondja, hogy kerül egyet, s a mint a tengerin túl befördül, a mikor Miska már nem láthatja, az erős és deresedő ember szeméből kicsordul két nehéz köny.

— Ettől a darabtól bucsuzok el. Talán ez még sem olyan jó föld — talán!

Fölmarkol a földből, morzsolgatja, úgy vizsgálja. Két szem köny megint kicsordul a szeméből s a marék földbe hull.

— A verejtékem is benne. Hogy ne szeretném, hogy ne siratnám. Földből vagyunk, földre jutunk. A szegény asszonyért mégis csak oda adok egy darabot a földbeli jussomból. Hogyan ne adnám! Ábel a legszebb termését vitte az áldozatra. Az Isten megsegít.

A mint azután távozik, a mesgyéről még egyszer hátra néz.

— Alig bírok menni. A földben vannak a gyökereim!

Már alkonyodott. Az úton szekerek haladtak lassan egymás után; fölkvarták a port, s hosszú, nagy árnyékokat vetettek a zizegő vetésre. Kézi gazda úgy ment utánok, mintha hozzájuk tartoznának, mintha azok vonnák. Talán el sem mozdult volna másképp szomorúságával, ha nem juttatják eszébe a hazatérő szekerek a közeledő estét. Nehéz volt a lába, az egész valója, mintha a nyirkos agyagból volna.

A szegény asszony ott ült akkor is a tornácson, előtte a kávé csupor. A mint a kerítés ajtaja csikorgott, arra fordította a fejét, s várta, hogy a léptek egészen a közelébe érjenek.

— Honnan jössz édes uram?

— A földekről.

(A föld: ezt a tudós mondja, érti alatta a nagy világot. A parasztnak a földek a maga világa.)

— A jegyzőnél is voltál.

— Beszéltem kellett vele.

— Tudom miről! — siránkozott fuldokoló hangon az asszony, és rázogatta a fejét. — Itt járt a jegyző, sok mindent beszélt és szaglált. Én Istenem, csak nem adunk el valamit? A házat, vagy egy darab földet — óh Istenem!

— A hogy a jó ég tenni enged, úgy teszünk Zsuzsa. Nyomorék koldusnak nem hagylak.

— Jaj Pálom, jaj! — fuldokolta az asszony, a kötőjét nyomva a szája elé. — Magunk fosztogatjuk magunkat, a gyermekeinket, a mi édes

len sorsodra hagytalak. Legyen vigasztalásunk, hogy páncélunk van a csapások idejére.

— Az asszony leborult az asztalra, sirt, jajgatott keservesen. A gyermekeit, meg a földet emlegette. Istenhez fohászzkodott. Az ura is az Isten nevével és kegyelmével esillapította.

Beesteledett. A nagy fiú, meg a kis Peti ott ültek az asztalnál. Az asszony lecsillapodott, kérdezősködött a fiuktól, hogy mit műveltek egész nap. Az ismerősöket is sorra kérdezte. Mondják meg nekik, ha találkoznak velük, tisztelteti. Kendi Pál hallgatott, s a tálat nézte maga előtt, mint valami örvénylő mélységet.

A hold bevilágította a két kis ablakon, és elcsöndesült minden a faluban, a ház körül és a szobában. A bakter tülkölése messziről, majd közelebről hallatszott. Az eb vakkantott egyet-egyet a tornácson.

— Alszol, jó uram? — kérdezte Zsuzsa.

Kendi Pál felelt rá. Nem aludt. Újra kérdezte az asszony nem sokára. Akkor sem aludt. A mikor pedig újfent kérdezte és Kendi Pál semmit sem válaszolt, Zsuzsa csöndesen fölkel az ágyból, és néhány lépést tett a szobában az ajtó felé.

— Hová mégy Zsuzsa?

— Nincs még reggel! — kérdezte az asszony szeliden. — Már régen hallottam a kakasokat. Nem tudok tovább aludni.

— Hajnal sincs még Zsuzsa. Feküdj le.

— Úgy sem virrad nekem, — felelt az asszony, és visszaült az ágy szélére.

Kendi Pált elnyomta az álom, a fojtogató, nehéz álom, mely összefacsarja a testet; a csontokba szaladgáló kénese őt; a léleketet forróvá hevíti, mint a kemence levegőjét; a fejet lázba mártja, az ágyat lángzóvá változtatja.

— Zsuzsa!

Csak a svájci óra pattogó ketyegése hallatszok. Semmi válasz.

Kendi Pál felriad. Mégis mintha valamit halana. A pitymalat szürkületében körülnéz a szobában. A Zsuzsa ágya üres, nem látja sehol az asszonyt. Erős hangon kiáltja a nevét. Mi az? Valami hang a pitvarban, fájó, hörgő, hosszas. A kutya kaparja a pitvar felőli konyhaajtót, nyöszörög, egyszerre pedig csak vonítani kezd azzal az ijesztő, fájdalmas hanggal, melylyel az állatok a rémületet és elizonyodást adják tudtúl.

A LIPCSEI KÖNYVKERESKEDŐK KOCSJA.

A MAINZI GUTENBERG-ÜNNEPÉLYRŐL.

Most már tisztán hallja a pitvarban is a hörgést. Tisztán kiveszi, hogy ez emberi hang, rettenetes emberi hang.

Kendi Pál felordít, s a pitvarba egyszerre rohan ki a másik oldalról jövő két fiúval.

Az asszony ott feküdt elterülve a pitvarban. A hajnali szürkület belopózott már az apró ablakon, s látni lehetett Kendi Pál feleségének feje körül a vért, mellette a fénylő nagy kést. Fölemelték a szegény asszonyt, a ki még mindig hörgött. Bevitték a szobába, a hol aztán elcsöndesedett, és az ura összetette mellére a két kezét, s letérdelt mellé.

— Oh édes anyánk, mit tettél! — sirt ki a két fiú lelkéből a borzadás és fájdalom.

Az eb felüvöltötte a szomszéd ebeket, s mindenki fölébredt, hogy megtudja, mi történt.

A MAINZI GUTENBERG-ÜNNEP.

Annak a több napra terjedt ünnepélynek, melyet a múlt hó vége felé Mainz városában a könyvnyomtatás föltalálója, Gutenberg János születésének ötszázadik évfordulója alkalmából rendeztek, legfényesebb része volt az a nagyszabású díszmenet, melyet június 25-én tartottak óriási közönség részvétele mellett. Egyike volt ez a legnagyobb díszszel rendezett hasonló díszmeneteknek s minden egyes csoportja a maga változatosságában Gutenberg s a könyvnyomtatás dicsőségét jelképezte. Több mint 2500 jelmez férfi és nőalak, több száz ló és kocsis vett részt a menetben, melynek egyes részleteit mai számunkban képeken is bemutatjuk.

A díszmenet fő színhelye a Gutenberg-tér volt, a hol a mester szobra áll s alaprendelése az, hogy a kortársak s az utókor bemutatják hódolatukat Gutenbergnek s egyúttal arról a haladásról is tanúságot tesznek, melyet a tudomány és művelődés elért.

A menet élén hírnökök, zászlóvivők, lovas zenészek haladtak, utánuk az első csoport fekete ruhás ifjakból állott, mindegyiknek mellén egy nagy fehér betű, a mozgatható betűkkel való nyomtatás jelképezői. Ezek után a Gutenberg tanítványainak jelmez csoportja, majd pedig a nyomdászat allegóriája: Typographia következett, négy ló vonta szekéren, melynek elején a megkoszorúzott kézi sajtó volt föllítva. A szekéren, mely egyik képünkön jól látható, Gutenberg üzletársainak, Fustnak és Schöffernek körében ül, a sajtó körül pedig első tanítványai foglalatoskodnak. Mainz város történetére emlékeztető páncélos lovagok alakjai kö-

A TYPOGRAPHIA KOCSIJA, GUTENBERGGEL ÉS TANITVÁNYAIVAL.

vetkeztek ezután, majd a ezékek képviselői, patricziusok, patriczius nők, szüreti jelenet, Mainz város személyesítője, Moguntia alakja, vadászok, énekesek, köztük Hans Sachs, a híres költő-varga s egyéb alakok, tarka változatosságban, valamennyi korhű jelmezben. A renaissance-kori könyvnyomtatók, tudósok és művészek nyomába az első kezdetleges hírlapok jelképei léptek, majd Luther Márton hatalmas alakja tünt fel, allegóriáktól körülvéve. Szép, derült jelenet sorakozott a Hansa- városokat és Augsburgot jelző csoport körül, ünnepi ruhájú ifjak, leányok, majd a nagy költők: Shakspeare, nevezetesebb drámáinak alakjaival, Cervantes Don Quijoteval és Sancho Panzával. Frigyes Vilmost, Brandenburg nagy választófejedelmét egy sereg más történelmi alak vette körül, majd a Rákóczi-induló tüzes hangjai harsantak föl: II. József császár vonult föl egy szakasz kivont kardos magyar huszárral, a kinek feje fölött a czimeres magyar lobogó emelkedett.

A német irodalom fénykorát tüntette föl a német klasszikusok csoportja. A weimari udvar ismert alakjai elevenedtek meg, Károly Ágost fejedelem, Göthe, Schiller, Beethoven, Mozart, katonái élén Körner. A diákegyesületek csoport-

jait a könyvkereskedés kocsija követte, melynek tetejében Lipsia: Lipcse városának, a világ legnagyobb könyvkereskedő városának allegorikus alakja ült könyvekkel emelt trónuson. Utána a modern nyomdászat különböző ágainak csoportjai következtek, majd a modern művészet. A mai mivelt világ hódolatát különböző nemzetiségek jelmezbe öltözött alakok mutatták be s az egész menetet Germánia kocsija zárta be, körülvéve az összes német államok jelképeivel.

A KHINAI NŐKRŐL.

Mióta a társadalmi tudományokkal foglalkozók mintegy megállapított tétel gyanánt kimondták, hogy a nők helyzete s társadalmi állása egyúttal a nemzetek fejlettségének mérése: azóta a kínai nők valóban alacsony foku műveltsége s azon alárendelt hely, melyet a társadalmi életben elfoglalnak, — a kínai nép ferde műveltségének jelül is, okozatúl is tekintetik.

Hogy a most mondottak igazságon alapulnak, alig bizonyíthatja valami jobban, mint a kínai nők lábának eltorzítása. Századok óta divik náluk az a kegyetlen szokás, hogy a kicsi lányok lábait bepölyázzák, hogy lábuk oly kicsinyek maradjanak, mint a mekkorák öt-hat éves korukban voltak. Ez a szokás az oka további növekedésük és fejlődésük visszaradásának, sőt értelmi képességük hanyatlásának is. Visszartartja őket a szabad mozgástól az ismeretszerzés mindenféle eszközeitől. Ez az egyik oka annak is, hogy írni-olvasni sem tudnak, korlátozottak, tudatlanok. Valamennyi női hittérítő megerősíti azt, hogy a kínai nők gondolkodni képtelenek. Miss Miller, a ki Amyong működik ilyen minőségben, ezt mondja róluk: «Rendesen csak nagyon rövid ideig lehet figyelmüket ébren tartani, pedig úgyis nehéz velük megértetni bármit, roppant lassú levén a felfogási képességük. Ha az idegen beszél nekik, megfoghatják, de ha aztán kérdik, vajon felfogták-e a mondottakat, a rendes válasz az, hogy: «nem értem.» Még nevelésnek is tartják azt a feltevést, hogy asszony egyáltalán bármihez is érthessen. Nevius asszony így szól: «A kínai nők tudatlanságát, az, ki velük közvetlen érintkezésbe nem jutott, el se képzelheti.» Forsyth asszony Shantungból pedig az állítja, hogy a kínai nő, még ha tud is olvasni, arra a kérdésre, tudja-e, mit olvasott, rendesen azt feleli: «nem tudtam megérteni.»

Ez azonban korántsem jelenti azt, mintha a kínai nő természetétől fogva képtelen volna a tanulásra. A kínai kormány hivatalos felszólítása folytán a csikagói világkiállításán 1893-ban Kung-Kwang-Yu felolvasást tartott Konfuczius vallásáról. A mandarin egész behatóan ismer-

II. JÓZSEF CSÁSZÁR MAGYAR HUSZÁROK KISÉRETÉBEN.

A MAINZI GUTENBERG-ÜNNEPÉLYRŐL.

MÁRIA GABRIELLA BAJOR HERCEGNŐ ÉS FÉRJE, RUPPRECHT BAJOR HERCEGE.

tetvén a kínaiak e fő vallásfeleketét, a nők állásáról is nyilatkozott. Konfucius vallása, mely egyúttal a törvények s a szokásoknak is az alapja, azt tanítja, hogy a nőnek kötelessége férjéhez úgy föltekinteni, mint a férfi istenéhez föltekint. A nőnek nem szabad semmit se tanulnia, csak a mit a férjétől tanul s a mire ez őt tanítani akarja. A nevezett kínai tudósait is fejtegette, hogy a benszülöttek azért viseltetnek oly nagy ellenszenvvel a hittérítők iránt, mert ezek azt tanítják, hogy a nők, akár férjeiktől függetlenül s azok ellenére is, feltétlenül higgyenek a kereszténységben. «Khinában — mondja — a nők nevelésének és tanításának kötelessége a családöt illeti; első feladat, főerény a nő szerénységének megővése.»

Hogy keresztény hallgatónál a kínai nők önállóságának és cselekvési szabadságának lehetetlenségét megértesse, *Kung-Kwang-Yu* még arra is hivatkozott, hogy «a kínai törvények szerint a nők által elkövetett törvénysértés esetében a büntetés a család férfitagjára szabatik ki. Kimondja továbbá a törvény, hogy ha valamely nő gyújtogatást követ el, korbácsütésekkel torlathassák meg, csak hogy ezt a megtorlást a családfőn hajtassák végre; s ezt az elvet követik minden oly esetben, mikor a törvénysértést nő követi el!»

Mrs Archibald Little, ki a kínaiak között a lábpólya alkalmazása ellen irányuló társaságot alapított, melynek több vezérszerepet játszó kínai férfi is tagjává lett, azt állítja, hogy a megörbült lábujjak gyakran elhalnak, s lehelnek; hogy továbbá a fájdalom oly iszonyu, hogy enyhítésére, jobban mondván elnyomására a szegény csenevész gyermekeknek opiumot adnak be, mert anélkül aludni se tudnának. De sőt a szerencsétlen gyermek éjjelként így is fájdalmasan felsikolt, elannyira, hogy az anyja mindig nádpálczát tart az ágyában, melyvel a kicsikéket elcsendesíthesse.

A lábpólyának rossz szokása nemcsak a jobb módúak divatja. Miss Williams kalgeni hittérítőnő azt bizonyítja, hogy a réteken és mezőkön kint dolgozó munkásoknak kisebb a lábuk, mint a városban lakó középosztályuké; s ugyancsak ő szomorú képét adja a szegény teremtéseknek, kik minden munkát térdén állva végeznek, mert kicsi lábuk nem bírja el testüknek a súlyát.

A nőgyermek elemésztése, meggyilkolása nagyon közönséges, elannyira, hogy mintegy húsz évvel ezelőtől egy benszülött király megállapította, hogy a leánygyermeknek legfeljebb 20—30%-át hagyják életben; «miért is — folytatta — annak megmondolására intek benneketek, hogy úgy a férfi, mint a nőgyermek egyenlően a ti testetek és véretek s hogy ha fel nem hagyotok a férjgyermek bevezetésével s a nőgyermek vizbefojtásával, az Isten sulyos megfenyítését fogjátok magatokra zúdítani.»

A kínai apa nem is tekint a lányt gyermeknek s nagyon sokszor megcsiki, hogy mikor már több lánya van is, arról panaszkodik, hogy nincs gyermeke. A férfi pusztán szeszélyből, minden ok nélkül elűzheti a feleségét, míg az asszony még a legdurvább, legkegyetlenebb

bánásmód daczára sem szabadulhat rossz férjétől. Az özvegy asszony újból való férjhez menetelét becselennek tartják. A férjes nőnek a legdurvább munkát is el kell végeznie, holott a legalaconyabb származású nő kivéve, mindig megkövetelik a hozományt s a vagyonatlan lánynak semmi reménye sincs a valamirevaló házasságra, hanem mint másodfeleségnek kell szerepelnie a többnejű háztartásban.

De bármiképpen le van is alacsonyítva az asszony, a jólelkű férj mégis vonzalommal viseltetik felesége iránt s gyakorlatban mégis nagyon sokszor érvényesül egyéniségének és jellemének befolyása a férfira is. Egyik hittérítő a következőket mondja: «A dolgok valódi állapotát legjobban mutatja az uralkodónak s az özvegy császárnénak egymás közötti viszonya. Jóformán minden kínai háznál érvényesül valami asszonyi akarat, melynek főképp a háztartásra vonatkozó határozata végérvényesnek tekinthető.»

Egy kínai nőorvos nagyon érdekes adatokat közöl arról a nagy szeretetről, melyvel a fiúk édes anyjuk iránt viseltetnek. Egy esetben valami öreg asszony szemén kellett műtetet végeznie; a matrona roppant félt az operációtól s egyik fia három ízben vitte a kórházba s onnan ismét haza, míg végre a műtetre rászánta magát. A következő három héten keresztül fiainak valamelyike mindig nála maradt az elsőtitített teremben, gondját viselték s szórakoztatták őt elhagyatóságában.

Néha különben a kínai apák is szívesen veszik, ha leánygyermekük is kellő nevelésben részesül, a mint például Kanton állam egy részében tizenhárom iskola létesült az utolsó néhány év alatt. A most uralkodó özvegy császárné irni és olvasni is tud; különben a lába is ép, nincsen bepólyázva és megcsontítva, mert Mandzsuriországból való, hol a lábpólya szokása nem divik. Itt a nőgyermek neveltetése is gondosabb. Mrs Macintyre, ottani hittérítő azt mondja, hogy sokkal több az irni olvasni tudók száma Mandzsuriában, mint azt általánosan hinnék.

Egy leánya himlőbe esett és szokás szerint kitétték az útra, hadd veszszen ott. Csak hogy a szervezete erősebb volt s étlen szomjan még harmadnap is életben maradt, miben atyja annak jelét látta, hogy nem a halálnak van szánya, az égis életét akarja; felvette kocsjára s haza vitte.

Miután ez eset közhírré vált, a nép is az apa pártjára állott, ki most annál jobban megszerette s tanította is gyermekét. Az apa halála után bátyja vette magához a lányt s kézimunkára akarta fogni; de ez tovább olvasgatott és tanult s midőn egy hittérítő ráakadt, annyit tudott már, mint népének kevés férfja; több írásjelet ismert, mint tanítója s kérdései módfelett meglepték ezt, ki aztán a klasszikusokra is oktatta.

Élő bizonyítéka annak, hogy az életre keltett tudományszomját még az elnyomott kínai nőben sem lehet elfojtani.

Varjas Károly.

ESKÜVŐ A BAJOR KIRÁLYI CSALÁDBAN.

Luitpold bajor regens-herceg unokája, a bajor királyi korona jövendő örököse, *Rupprecht* herceg, az elmúlt napokban tartotta esküvőjét rokonával, *Mária Gabriella* hercegnővel, Károly Tivadar bajor hercegnek, a hírneves szemorvosnak leányával. És pedig nem politikai érdek volt a frigy létrehozója, hanem a két fiatal lélek kölcsönös vonzalma.

Rupprecht herceg, Lajos bajor hercegnek és nejeének, Mária Terézia főhercegnőnek, estei hercegnőnek fia, 1869 május 18-án született. A szülei házbán végezte úgy alsó, mint főiskolai tanulmányait. Ezek végzetével a bajor első gyalogezred hadnagya lett, majd később az első vértés ezredhez került, gyorsan emelkedett a katonai fokozatokon s ma már a második gyalogezred ezredese. Nagyatya példájára nagykorúsága elérése után utazásokat tett Spanyol-, Olasz-, Törökországban, Kis-Ázsiában és Indiában. Hosszabb ideig tartózkodott a berlini udvarnál, a hol nagy kedveltségnek örvendett. Kiválóan érdeklődik földrajzi és mivelődtörténeti tanulmányok iránt s szakértő régiséggyűjtő is. Nagy kedve telik az evezés sportjában; a kieli regattaversenyeknek állandó vendége.

Mária Gabriella hercegnő, a tudós és emberszerető Károly Tivadar herceg harmadik leánya, 1878 október 9-én született a tegernseei kastélyban. Zangbergben, a salesi apácák intézetében nevelkedett évekig. A festészetnek és zenének tehetséges művelője s a bajor udvari körökben nem egy szép zeneszerzeményében gyönyörködtek már. Atyja példája a tudományok iránti érdeklődést is fölkelte benne s nem egyszer segédkezett anyjával együtt atyja műteteinél.

Legidősebb nővére egy ősrégi bajor főnemes család tagja, Töring-Zettenbach grófnő ment nőül, atyja első házasságából való mostoha testvére pedig *Urach Vilmos* württembergi gróf neje.

Mária Gabriella hercegnő közeli rokonságban van a mi uralkodócsaláddalunkkal, nevezetesen unokahúga boldog emlékeztető Erzsébet királynénknak.

AZ OROSZOK KIÁLLÍTÁSA PÁRISBAN.

Az oroszoknak nincs külön épületük a Nemzetek utcájában. Ezt a hiányt azonban csaknem teljesen pótolja a Trocadéro-palota környékén álló «Orosz birodalmi végvidékek palotája» című épület, vagyis inkább épület-tömb, mely Khina és a németalföldi szigetek kiállításai között a Trocadéro-palota kertjében elhelyezett gyarmati kiállítás kiegészítőjéül szerepel, valóságban azonban az egész orosz birodalmat mutatja be, habár különös tekintettel mindenben az ázsiai orosz tartományokban lakó félvad népekre.

Az orosz palota mindenben nemzeti jellegű. Különböző nagyságú tornyok, aranyozott kék-fejű sasok s tarka-barka cizfrazatok láthatók rajta mindenütt s az egész épülettömb igen hasonlít a moszkvai Kremli híres teplomaihoz, bár itt nincsenek meg a tornyokat jellemző hágyamaalakú kitudorodások s az aranyozás is sokkal kevesebb, mint a 400 templomú Moszkva tornyai és templomfedelzetein.

A csarnok belsejében a legérdekesebb rész az orosz falu mintája, kevés, de jellemző épületekkel. A falu legkiválóbb épülete a fatemplom, az Oroszország ójszaki részén még gyakori régi templomok másolata. A templomban az orthodox orosz egyházi szertartásnál használt tárgyak gyűjteménye van kiállítva, nem egy igen értékes, drágakövekkel kirakott szentképpel. Kissé távolabb van egy XVII-ik századbeli orosz földesúri lakás. Ennek nagy termét, a mit oroszul is a mongol eredetű *terem* szóval neveznek, képpen is bemutatjuk. Innen egy hosszú fedett folyosó vezet tovább, a hol izléseken állították ki mindazokat a tárgyakat, melyeket jelenleg az orosz vidéki vásárokon árulni szoktak. Ettől a folyosótól balra van a «Konsztant» nevű kis pavillon, melyben az orosz parasztok háziiparcikkét állították ki igen nagy változatosságban, bazárszerűleg.

Az orosz házbán más látnivalók is vannak s ezek között sok a félvad népeké. Az európai

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS RÖL. — TEREM EGY RÉGI OROSZ FÖLDESÚRI LAKÁSBAN.

nagy hatalmak közül egyiknek sincs saját európai területén oly sok érdekes néprajzi anyaga, mint a nagy orosz birodalomnak, s a mellett Szibéria és Közép-Ázsia területén is a legkülönbözőbb népelemek csoportosulnak. Sinkovics Péter orosz utazó az Amur vidékéről hozott magával egy érdekes regét, mely szerint Mihály arkangyal, midőn a világ teremtésekor küldetéséből visszatért, a szákjában maradt állat- és növény-magvakat Isten parancsára az Amur vidéken szórta szét s ezért itt mindenfelől van valami. Ez a rege élénken jellemzi Kelet-Szibéria tenyészetének nagy változatosságát.

Szibériának és Közép-Ázsiának itt nagy szerep jut. Legelőször a palota baloldalán a nagy szibériai vasútra vonatkozó tárgyak, majd egy külön pavillonban a czári uradalmak terményei vannak bemutatva, köztük a nagy terem közepén egy óriási bölény, melyet maga a czár lőtt.

A középázsiai török és mongol népeknél nagyon érdekesek a népies munkákból, különösen a híres turkesztáni szöveteiből és érczművekből kiállított gyűjtemények. Érdeklődést keltő a bokharai emir mesés értékű kincseinek gyűjteménye. A szibériai termékekben feltűnő a vidra- vadászó társaság kiállítása mesésen gazdag prém-gyűjteménnyel s e mellett számos jellemző képpel, melyek különböző állatok vadászatait mutatják be, részben a köznép kezdetleges eszközeivel. A legészakibb vidék népeletéből is főképp a vadászat és halászat van bemutatva.

Az iramszarvas, jegesmedve, foka kitömött alakjai mellett látjuk a tunguzokat, szamojédoakat s más őseredeti népek képviselőit, kezdetleges öltözeteikben és kezdetleges eszközeikkel, különböző változatokban. Külön teremben vannak elhelyezve a szibériai pogányok egyházi eszközei, ezek közt a Buddha-szobrok gyűjteménye. Az orthodox templom s a középázsiai mohammedán gyűjtemény után ez a helyiség mutatja leginkább, hogy az egységes Orosz birodalomban mennyi különböző vallásfelekezetet van. Mindezeket kívül vannak itt még mamuth-csontvázak (Szibéria nagy hírvű különlegességei), sarkvidéki csónakok, halászeszközök és számos más érdekes nézni való.

A Trocadéro környékén van tehát, mint látjuk, Oroszország kiállításának nagyobb része, körülbelül annyi, hogy az óriási birodalomról már ebből is nyerhetünk némi fogalmat. De az udvarias francziák hatalmas szövetségesüknek még sokkal több területet engedélyeztek s a kiállítás más részeiben is láthatjuk az aranyo-

zott kétféjű sassal díszített pavilonokat, melyekben egyes foglalkozások és iparok részleteiben képviselvek, így van orosz vadászati és katonai iskolai pavillon, szesz italok pavillonja, kauszuk pavillon; a meteorológiának, bányászatnak épületei és Finnország külön pavillonja. Külön nagy épülete van még az orosz erdészetnek. Nagy kiterjedésű orosz kiállítások vannak a mérnöki, szövészeti és bányászati palotákban is. Ez utóbbiban az Altáj és Ural-hegység rendkívül gazdag bányáinak termékei vannak bemutatva. A különféle iparokat bemutató épületekben különösen szép az ekaterinburgi czári gyárnak mozaik köveiből alkotott térképe Franciaországról, melyben a tenger márvánnyal, a városok különféle drágakövekkel, a határok és folyók jaspissal jelöltetnek s a nevek arannyal vannak felírva. Ezt a remekművet a czár adja ajándékba a francziáknak. A nagy gyűjteményekhez tartozik még az oroszok kép- és szobor-kiállítása a képzőművészeti palotában, sok becses művel.

Az orosz kiállítás tehát minden tekintetben gazdag s a párisi kiállítás látogatója, ha elég ideje és türelme van, Oroszországról eléggé jó képet alkothat magának a gyűjtemények tanulmányozásával.

KHINA ÉS A HAMIS HAJ.

Nem is gondolná az ember, hogy egy-egy nevezetes eseménynek, háborúnak, vagy forradalomnak mi mindenfelére van hatása, a mely érezhetővé teszi azt a világ legtávolabbi részeiben is.

A kínai események nagy fontossággal bírnak nemcsak a politikusokra, katonákra, hanem az iparra és kereskedelemre is; ezt mindenki tudja. Angol, német, francia gyárak tömegtelen mennyiségű ártú állítanak elő, a melynek Khina a piacra, viszont európai kereskedők Khinából hoznak be tömeges terményt. Ezeknek az üzleteknek létét alapjaiban megrendíti most a kínai háború. A theaivók is aggodalommal tekintenek a jövőbe, a mikor majd megdrágul a thea, vagy talán nem is lesz egy ideig.

Arra azonban aligha gondol valaki, hogy a kínai zavarok halálos csapást mérhetnek a hamis hajjal való kereskedelemre. S ez így van, valahányszor baj van Khinában, mert az Euró-

pában elhasznált hamis haj legnagyobb része Khinából kerül hozzánk.

A parókagyártás, hamis fűrtök és kontyok készítése nagy kiterjedésű üzletág kivált Franciaországban. Ma ugyan nem virágzik annyira, mint a múlt században, a hajporos paróka virágkorában, de azért még mindig vannak elegendő, a kik szükségből vagy hiúságból vendég-haját hordanak. Kopasz emberek, a meghűléstől féltik fejüket, hölgyek, kiket a természet szegényes hajdiszszel áldott meg, a paróka-készítőhöz folyamodnak dúsz fűrtökért, vagy legalább is *chignon*ért s nagyon sok hamis hajjal használnak el a színházak s egyéb mutatványos helyek.

Khinából évenként öt-hat millió frank értékű hajjal hoznak be Franciaországba, a hol aztán feldolgozzák. A kínaiak ugyanis tudvalevőleg csak czopfot hordanak, egyébként borotválják fejüket. Hajuknak illetéknép fölöllegessé vált része nem veszik kárba, összeszedik a kereskedők s nagy csomagokban szállítják át a tengeren, akár a gyapjút. A gyárakban aztán a kínai haját különböző vegyi eljárásokkal megvékonyítják, elveszik a színét s meg újra befestik.

De nemcsak parókát készítenek az ilyen kínai eredetű hajból. A francia lovastisztek csakóján a forgó is ebből készül. Megtörténhetik tehát, hogy a mostani háborúban valami francia tisztszembe kerül ugyanazzal a czopfos emberrel, a kinek haját a csakóján viseli.

A kínai haj különben a legolcsóbb s legsilányabb minőségű a hajkereskedésben. Egy kilogrammnak az ára nem több, mint tizenkét frank. A legdrágább az európai öregasszonyok fehér haja: kilogrammjának ára mintegy 2500 frank. Olcsósága mellett is a kínai haj a legnagyobb fontosságú a kereskedelemben nagy mennyiségűt fogva; az összes fogyasztás háromnegyed része ebből telik ki.

De nemcsak emberi haját, hanem állati szőrt is hoznak Khinából hasonló czölökre. A yack nevű tibeti bivaly-faj szőre is Khinán keresztül jut a forgalomba. Ebből készítik legnagyobb részt a színházi parókákat, az alszakállakat s a szőke paróka majd mind yack-szorból való.

Az álhaj-szükséglet többi negyedrésze Európából kerül ki s ez a legfinomabb és legdrágább haj. A kórházak ápolóinak titkos mellékjövendelme a betegeket és halottak levágot hajának ársítása s aligha meg nem borzong kissé egy-egy vendég-hajjal viselő hölgy, ha megtudja,

GYÉKÉNYFONÓ-MŰHELY.

hegy fejdíszét talán valamely kórházban meghalt szegény asszony fejről vágták le. A borbélyok sem dobják ám el mind, a mi haját levágnak, — bár ez nem sokat ér, mert rövid.

A francia Bretagne és közép Franciaország hegyes vidékei szolgáltatják a hamis haj legfinomabb s legrágább anyagát. Bretagne vidékeit állandóan hálólok járják be nagy kiáltozással, füttyöréssel, akárcsak nálunk a tyukások, s szalagot, üvegyöngy-füzért, kendőt, s egyéb csecsebecsét adnak a breton lányoknak hajukért. Ott, az utcán vágja le a hálózó a haját, de csak a kontyot, a mit úgyis főkötőbe szokott rejteni a breton nő. Elül nem hagyná levágni haját a világejrt sem.

Most nagy a rémület a paróka-készítők táborában: a khinai események azzal a veszéllyel fenyegetik őket, hogy üzletük java része anyag hiánya miatt fennakad.

EGYVELEG.

* **A khinai vasutak.** Khinában a mostani zavarok kitérése előtt már tíz vasutvonal volt épülőfélben, melyek orosz, német, angol japán és francia vállalkozók pénzével készültek. Ezen vonalak az egész khinai birodalomban egy nagy kiterjedésű hálózatot képeztek volna.

* **A katonai szolgálat ideje a legrövidebb** az európai államok között Hollandiában: egy év a tényleges szolgálatban, 18 év a tartalékban. Spanyolországban négy évi tényleges s négy évi tartalékos szolgálatot követelnek meg. Svájcban minden besorozott egyén 30 évig szolgál, 12-ig ténylegesen, 18 évig tartalékban. Görögországban két év a tényleges, 26 év a tartalékos szolgálat, Franciaországban a számok három és 22, Oroszországban négy és 18,

nálunk 3 és 19, Németországban 2 és 20, Svédországban 8 és 12, Törökországban 4 és 16, mindenütt a tényleges szolgálat tartamát érve az első szám s a tartalékát a második állat.

* **Manila iparosai** között nagyon ügyesek a drágakörmetszők és ékszerészek; különösen a nők oly ízléssel tudják az ezüst- és aranyékszereket

PELÓLVÁSÁS MUNKA RÖZBEN.

készíteni, hogy minden egyes darab valószínűsége méretek, bár a nők nagyobb része írni és olvasni sem tud. Melléklet, fűgöket s más díszítéseket nagyobb számmal hoznak innen Európába, s jellemzi, hogy minden egyes darab egészen önálló és egymástól különböző.

* **Különös esküvő.** Nem régen Új-Zealand város egyik templomában egy karok nélkül született nő esküvője ment végbe, mely alkalommal a lelkész a jeggyűrűt a menyasszony ballábának negyedik ujjára tűzte fel.

* **Kétszáz millió mohammedán** él jelenleg a földön. Ennek nagyjából angolok és oroszok alattvalója, a török szultáné csak 18 millió s afrikai uralkodóké mintegy 40 millió. A többi főképp Ázsiában él.

* **Bellini,** a híres zeneszerző csak úgy fogott a munkához, ha sok keserű mandulát és ezüztörzött szilvát ehetett. A nem kevésbé híres Schubert munkaközben néhány üveg jó bort fogyasztott el, a francia Hérod pedig folyton narancsot evett s a próbák alkalmával az énekesekkel is narancsot etetett.

* **A párisi rendőr** — Sergeant de ville — nagyon rosszúl lévén fizetve, szabad ideje alatt valami mesterséget folytat. Vannak köztük csizmadia, asztalosok, kéményseprők, kefekötők, stb. De azért a francia rendőr hivatásának mindig jól megfelel.

* **A robbantó eszközök feltalálása** rohamosan szaporodik. Harmincz évvel ezelőtt alig ismertek 25 robbantó anyagot, ma már 100-nál jóval több van forgalomban.

* **Az olasz vasútnak** ma már tömegesen alkalmaznak nőket váltóőrökül, azon egyszerű okból, mivel a férfiak rendszeren részegesek s igen sok bajt okoznak.

* **Drága sír.** Mivel Amerikában a gazdag halottakat gyakran kiássák a sírból a tolvajok, hogy a holttesttel üzérkedjenek, Whitney Vilmos douglascomi milliomos özvegye férjének sírját és annak környékét megrakatta robbantó torpedókkal s ezenkívül két embert tart, kik felváltva őrködnek a sír környékén.

* **Az írógép használatát** nagyon egészségesnek tartják az orvosok. Gyakorlott egyén rövid pihenőkkel nyolcz óráig is képes gépen írni elfáradás nélkül, a mellett a gép gombjainak nagy betűivel, melyek egy pillantással fölismerhetők, nem rontja úgy a szemet, mint a tollat használó; végül a gépirás hasonlíthatatlanul jobban olvasható, mint bármely kézírás.

* **Theát** évenként átlag 40 millió kilogrammot fogyasztanak el az amerikai Egyesült-Államokban s ez a mennyiség csaknem kivétel nélkül Khinából kerül.

* **Kanári madarakból** a németek Amerikába 130,000, Angliába 3000 s Oroszországba 2000 darabot küldenek évente, de otthon s másutt is sok ezer kél el.

* **A legnagyobb orvosi honoráriumot** kapta a történelmi adatok szerint dr. Dünsdale Tamás angol orvos, kit II. Katalin csárna 250,000 koronával s ezenfelül 10,000 korona évi járadékkal jutalmazott meg csak azért, mert elment Szent-Pétervárra, hogy a csárnaót beoltja. Jener Vilmos, ki a walesi herceget nagy betegsége alatt gyógyította, 200,000 koronát s bárói címét kapott. Mackenzie a torok-bajban szenvedt II. Frigyes német császár gyógyításáért még többet.

* **Az orosz nők számára** ismét új foglalkozásokat találtak ki. A földművelési miniszter ezentúl alkalmazni fogja őket a különböző irodákban mint felügyelőket, különösen a különböző fokozatú földműves iskolákban.

* **Mosóintézet hajón.** Hasznos újítást léptetett életbe a New-England gőzös, midőn a hajón fehérnemű mosatására állandó műhelyt rendezett be. Ebben a mosóintézetben naponta 7000 darab fehérneműt moshatnak ki.

KOSARFONÓ-ISKOLA.

HAZI-IPARI MUNKÁK A BODROGHÖZÖN.

AZ ANGOL HAJÓHAD LÁTOGATÁSA FIUMÉBAN.

Az utóbbi évek alatt kiváló szerep jutott egyes nemzetek haditengerészetének a barátságos tünemények rendezésében. S a pusztításra alkott páncélos gőzösök egyszersmind fölötbebb alkalmasnak bizonyultak nagyszabású és a köznapitól eltérő ünnepélyek rendezésére. Egy páncélos hajóraj már magában is megkapó látvány, de ha különösebb ünnepélyeket rendez, olyat nyújt a szemlélőnek, a melyet a legleleményesebb és legpazarabb szárazföldi rendező sem varázsolhat elő.

Magyarországnak még nem sokszor volt alkalma idegen nemzetek hajóraját üdvözölni saját kikötőjében. Az efféle látogatásokat rendszeren Trieszt fogadja, hol az osztrák-magyar haditengerészet állandóan képviselve van, míg Fiume kizárólag kereskedelmi kikötő. Néha fél év is eltelik, hogy egyetlen hadigőzös sem vet előtte horgonyt. Érthető ennélfogva az a lázas érdeklődés és nagyfokú kíváncsiság, melyet az angol földközi-tengeri hajóhadának megjelenése keltett. És bár e látogatásnak semmiféle politikai célzata nem volt, az érdeklődés Fiuméből szétáradt az országban, s a látványosságok kedvelői tömegesen siettek a Quarnero partjaira.

Fiume máskor is egyike a legérdekesebb városoknak; ezen a héten pedig igazi világvárosias arányokat öltött benne az utcai élet és a színek tarkasága. Nem volt ugyan másról szó, mint barátságosan fogadni az oda érkező angol hajókat, de ez a fogadtatás a magyar vendégszeretet kereteiben és gróf Szapáry László kormányzónak bőkezű gavallérságából a fényesebbnél fényesebb mulatságok oly sorozatává nőtte ki magát, mely az angolokat meglepte és sokatlan meleg nyilatkozatokra indította.

Pedig nem is az egész középtengeri hajórajt üdvözölhette a magyar kikötőváros. Bizonyos körülmények miatt az angol flottából, mely Triesztbe harminczkilenc hajóval érkezett, csupán nyolcz hadihajó és hat kis torpedó-naszád látogatott el hozzánk. De ez a csapat is hű képet nyújtott Anglia óriási tengeri hatalmáról. Olyan páncélosokat és kocszirálókat volt alkalma látnia a fiumei közönségnek, a véletlenül ép ezidőtájt ott időző pár száz magyar tanítónak és a lerándult turistáknak, minőkkel a mi monarchiánk nem rendelkezik. A mi legnagyobb páncélosaink egyike sem nagyobb 8000 tonnánál, a Fiumében most megfordult flottánál ellenben volt három oly hajó, melyek mindegyike közel 15,000 tonna tartalommal bír. Pedig ezek nem is a legelsőek Anglia hajórajában. Az igazi páncélos szörnyetegek: az Alexandria bombázásában egykor vezérszerepet vívó *Devastation*, *Terrible* és *Formidable* tornyos gőzösök más vizeken őrzik Nagy-Britannia érdekeit és tekintélyét.

A közép-tengeri flotta tudvalevőleg Málta szigeténél állomásozik. Innét ügyel Egyiptomra, a görög vizekre és az egész Földközi tenger partvidékére. És a mai viszonyok közt is van ideje szórakozni, a mi ékesszóló bizonyossága az angol haditengerészet óriási hatalmának. Ambár odalent Dél-Afrikában még nagy áldozatokat követel a boer háború, a szélső Keleten pedig rohamosan terjed a veszedelem: Anglia megengedheti magának azt, hogy 39 páncélosot és rajtok 10,000 haditengerészt, (a mennyi tengeri ereje mindössze sincs a mi monarchiáknak) békes tüneményre szabadsgóljon rendes állomásáról.

A lezajlott ünnepélyekre nem terjeszkedve ki, csak néhány megfigyelésről számolok most itt be.

Meglepő, hogy az egész hajóraj (egy-két parancsnokot kivéve) csupa fiatal emberekből áll. Öreg «tengeri farkasokat» — a melynek a regényekben fordulnak elő — itt ugyan senki nem látott sem a legénység, sem a tisztek között. Az előbbiek jóképű fickók, az utóbbiak pedig inkább elegáns diákoknak látszanak, mint az angol királynő tengerésztiszteinek. Alig 18-19 éves ifjak, kiknek rózsás arcán még egy pehely sem ütődött ki, kommandíroznak a legénység fölött oly keresetlen nyugalommal, mely a szemlélőt rendkívül meglepi. Míg a mi tengerésztiszteink állandóan karddal járnak s ünnepélyes egyenruha feszül rajtuk, addig az angol tisztek fegyvere a hajón egy-egy hosszú táveső vagy kis nádpálczika, öltözetük derékig érő blúz, hófehér vászonból és ugyanolyan színű nadrág.

A fekete egyenruhát csak mulatságnál öltik magukra.

Föltűnő az a feszelen bizalmasság is, melyben egymással élnek. Főtiszt és hajókadót bizalmas barátok, s emezek a hajó éttermében csak azt a figyelmet tartják szem előtt, mely a fiatalabbat az idősebbel szemben kötelezi.

Érdekes férfiú ennek a hajórajnak az ellentengernagya: lord Charles Beresford. Javakorabeli, nyájas arcú, tipikus angol, ki mint parlamenti szónok, Anglia ismertebb politikusai közé tartozik. Jellemző az angol alkotmányos viszonyokra, hogy ellentengernagy léte szabadon nyilatkozott, sőt gyakran éles kritikát gyakorolt a haditengerészet felett. Szónoki kiválóságát Fiumében is ragyogtatta szép pohárköszöntőiben.

Az ünnepségek alatt az angolok meggyőződtek, hogy Magyarország sokkal melegebben tudja kifejezni barátságos érzelmeit, mint Ausztria, viszont a magyarok láthatták, hogy az angol nem olyan zárkózott és rideg, milyennek a hire mondja. És láthatták azt is, hogy az angol a komfort s az előkelő élet iránt való vágyát magával viszi a tengerekre is. Ezek az úszóvárak óriási ágyúk mellett a legfényesebb termeket rejtik magukban, hol a tisztek mindazt a kényelmet fölaltálják, mely a londoni klubokat jellemzi.

Ilyen lévén az élet az angol haditengerészetnél, nem esoda, hogy a legelőkelőbb családok tagjai is szívesen mennek a hajókra szolgálni.

DEÁK FERENCZNEK EGY ISMERETLEN LEVELE.

Még 1870-ben történt, hogy egy szombathelyi számtiszt, Sóllyom Balázs, most már nyugalomban élő pénzügyi tanácsos, hiába kérelmezvén a minisztériumtól — korára (43 éves volt akkor) és régi szolgálataira való hivatkozással — egy szakvizsgálat letétele alóli fölmentését, egy kőről levéllel Deák Ferencz pártfogásához folyamodott, azt remélvén, hogy a haza bölcsének egyetlen támogató szava czéljához segítendi. Deák szokott jóságával válaszolt a levélre, de pártolás helyett csak jó tanácsot adott a kérelmezőnek, mert szigorú törvénytisztelete ennél többet tennie nem engedett.

Sóllyom Balázs megértette a bölcs figyelmeztetést; kegyelem helyett vizsgálati határidőt kért s a vizsgálatot sikeresen le is tette; Deák levelét pedig nagy becsű emlékül megtartotta s mind máig drága ereklyéül őrizte. Most végre, hogy minden lehető elkallódástól megóvja, az eredeti levelet a borítékkal együtt beküldte a «Vasárnapi Újság» szerkesztőjének azzal a kérelemmel, hogy azt a Magyar Nemzeti Múzeumnak szolgáltassa át. Deák Ferencz e levél beküldője beleegyezésével lapunk olvasóinak is be kívánjuk itt mutatni:

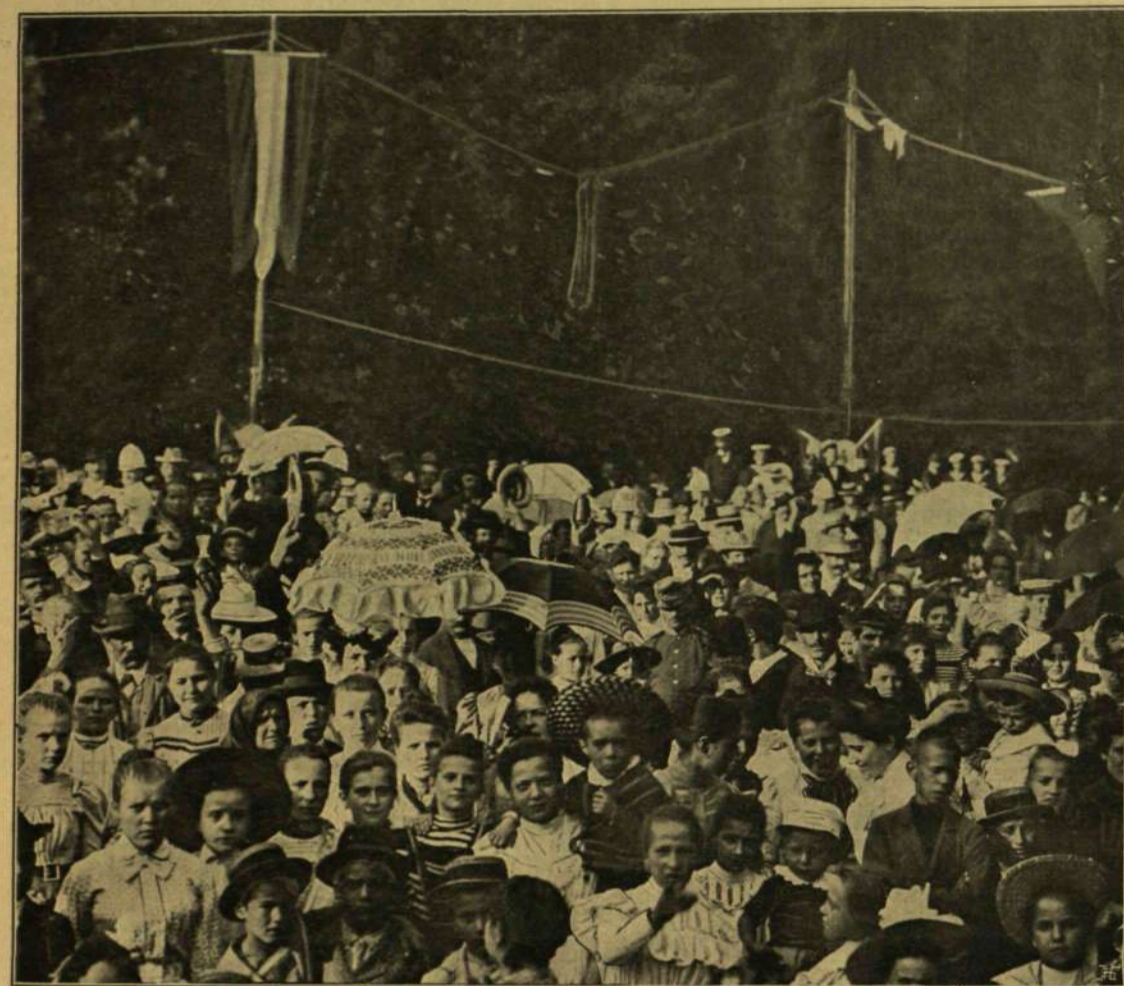
Pesten, Junius 7-én 1870.

Tisztelt Számtiszt Úr!

Mint hogy a ministerek felelősek, nem lehet tőlük megtagadni azon jogot: hogy a tisztviselő-

LORD BERESFORD ANGOL TENGERNAGY MEGÉRKEZÉSE FIUMÉRA AZ ADAMICH-MÓLÓRA.

A FIUMEI ÜNNEPELYEKRŐL: Népnépes a Giardino publico-ban.

ket, kiknek segítségével a közigazgatást vezetik, saját belátásuk szerint választhatják.

Az országgyűlés bizonyosan nem avatkozik abba: hogy miért nem adatott valamelyik tisztviselőnek, ki a fennálló szabály teljesítésétől menekülni óhajt, kedvezés vagy felmentés.

Önök folyamodványa tehát az országgyűlés elébe nem tartozik, s ha oda adatnék be, más végzés nem következne arra: mint hogy a folyamodvány a ministeriumhoz áttétetik.

Hatehát ön újra kérni akar, kérjen a ministeriumnál s kérelmét a posta útján is elküldheti.

Átadhatnám ugyan én is a folyamodványt a Minister Úrnak, de azzal ön semmit sem nyerne, mert azt ajánlásal nem kísérhetém. Én nem sürgethetem a Ministert: hogy az általa felállított szabály alól kivételt tegyen. Nem tehetem ezt sikerrel ön irányában, mert ha a Minister tölem azt kérdezi, pedig bizonyosan kérdezné, hogy ismerem-e a folyamodót személyesen, hivatalos működésében s képességében s ennél fogva ajánlom-e ötet, kénytelen volnék tagadolag róla szólni, s pirulnék a minister előtt, hogy oly embert ajánlok nála valami kivételes kedvezésre, vagy a szabály alóli felmentésre, kit magam sem ismerek.

Kénytelen vagyok tehát önnek hozzám küldött folyamodványát visszaküldeni. Ha azt a Minister úr kezébe óhajta juttatni, — egyszerűen ő hozzá czimezve, postán elküldeni azt, legjobb lesz.

Igaz tisztelettel, aláztos szolgálója
Deák Ferencz.

EHE TŐ VIRÁGOK.

Nálunk is vannak, a kik jónak találják és megeszik az akácza virágát, kivált a falusi gyerekek, egyéb virágot azonban nem szokott a mi népünk megenni. Más országokban azonban, különösen Keleten egész sereg olyan virág van, melyek nem csupán diszül kerülnek az asztalra, hanem ételül is.

A közönséges kerti böjtfű (nasturtium) virágát Európában is sok helyütt szokták készíteni salátának s nagyon dicsérik finom fűszeres illatát. Szintén salátát csinálnak Franciaország és Anglia sok helyén a tavaszi kankalin virágából.

Franciaországban nagyon keresett kereskedelmi cikkek a cukrozott ibolya. Grasseban,

Dél-Franciaországban s vidékén roppant mennyiségben terem az ibolya, melyet nagy nyereséggel árul kellően elkészítve az ottani lakosság. Gözben párolják a virágot, azután cukorba mártják s úgy bocsátják áruba. Romániában is használják az ibolya s a rózsaszirmait, de nem külön csemegéül, hanem gyümölcs-befőtteket illatosítanak meg velük. A régi rómaiak valamiféle bort tudtak ibolyából készíteni, a törökök pedig a sörbet gyártásánál használják. Ez az ibolyasörbet zöldes színű s a »nagyúr« sörbetnek nevezik. Különösen Egyiptomban van nagy kelete a préselt és cukorban főzött ibolyából csinált sörbetnek.

Cukorban főzött rózsabimbó kedves csemegéje Arabia hölgyeinek. Kínában is szeretik, de mellette a jászmin virágát sem vetik meg, szintén cukorba főve. Kelet legtöbb népe megési a közönséges sárga vízi liliumot is, a törökök kellemes hűsítő italt is tudnak főzni belőle. A lilium egyéb fajtáit a kínaiak nagyon szeretik különböző húsételek mellé enni s ezért ez a virág nagy kereskedés tárgya náluk. Még bimbókorában szedik le, közvetlenül kinyílása előtt s részint azon nyersen eszik meg, részint főzeléket készítenek belőle. Azt mondják, nagyon kellemes ize és illata van. A kínaiaknál rendkívül nagy fontosságú halotti áldozatoknál is ilyen lilium-főzeléket szoktak áldozni.

Indiában a »vajfa« virága fontos élelmi cikkek, a melyből különösen az ország belsejében lakó törzsek nagy része táplálkozik a forró nyári hónapok alatt. Régi időkben a zsarnok fejedelmek gyakorlta azzal szorították engedelmességre lázongó alattvalóikat, hogy kivágatták a vajfa-erdőket. Egy közép nagyságú vajfa körülbelül egy mázsa húsos, harangalakú virágot terem. Márcziusban és áprilisban hull le a virága s a bensülötték gondosan összegyűjtik. Frissen sajtóságos édeskes ize van. Napon szokták szárítani, midőn eredeti nagyságának egy negyedrészére zsugorodik össze s olyasforma lesz, mint a mazsola. Főve vagy pároltan szokták többnyire enni. De nemcsak az emberek szeretik, nagyon eseng utána a sakál, medve, vad-disznó és szarvas is, általában minden állat, a mely megeszi a növényi táplálékot.

Óriási ilyen vajfa-erdők vannak Indiában s az innen szedett virág kereskedelmi fontossága nőttön nő. Alig van ennél népszerűbb táplálkozási cikkek az ottani bensülöttéknek. Italt is csinálnak belőle, erős pálinka-félét, mely az írek wisky-jére emlékeztet. Ez az India belse-

jében élő nép nemzeti itala s úgy mérik minden falu kocsmájában, mint nálunk a bort meg a pálinkát. Az erdőkben valóságos gyárak vannak ez ital főzésére.

Afganisztánban egy bokros növény tenyészik, melyet »phogalli«-nak nevez az ottani lakosság, a növénytan pedig calligonum polygonoides néven ismer. Apró rózsaszín virágát szárítva eszi a szegényebb nép. Vajban vagy kókuszdió-olajban főzik, néha kenyérbe sütik bele. Kissé savanykás édes ize van, cukortartalma negyvenhat százalék.

Az indiai népek a banán virágát is megeszik, a kínaiak pedig ecetet készítenek belőle. A Fokföldön a melianthus major terem roppant mennyiségben. Virágát, melynek kelyhe telve van szirup-szerű édes nedvvel, lerázzák a fáról s kocsiszáma szállítják tova. Még az angol gyarmatosok is csemegé gyanánt használják ezt a virágot.

KUTYA-TEMETŐK.

Ilyen is van már néhány hét óta Páris közelében Clichy és Asnières között, a Gennevilliers felé vezető lóvasút mentén.

Nem csupán érzélgős kutya-kedvelők hozták pedig létre ezt a nagyon diszes, de szokatlan temetőt. 1898-ban egy új mezőgazdasági törvényt szavazott meg a francia parlament, melynek egyik rendelkezése meghagyja, hogy az elhullott állatokat az emberlaktá helyektől legalább is száz méternyre kell eltemetni s legalább is egy méter mélyre. A falvakban könnyű ennek a rendelkezésnek megfelelni, de annál bajosabb a nagy városokban, különösen Párisban, a hol valóságos utazás, ha valaki a világáros szelétől száz méternyre akar menni s még ott sem talál helyet, a hol elpusztult kutyáját eltemesse. Az lett tehát a törvény következménye, hogy az elhullott kutyákat sokan kidobálták az utcára, bevetették a csatornába vagy a Szajnába, a mi nem szolgált a közegészség javára. Így idézett elő a mondott törvény, melyet egészségügyi okokból hoztak, homlokegyenest ellenkező eredményt.

Ezért alapították aztán az említett helyen a kutyák temetőjét, a mely egy sziget az u. n. Ile des Ravageurs-ön fekszik. Az új intézmény magánvállalkozás: be kell jelenteni az irodában, a kinek elpusztult a kutyája, mire rögtön megjelenik elől koporsóval felszerelt triciklijén a vállalat embere és csekély díjért kiviszi az elhullott állatot a temetőbe s el is ássa, — kívánatra még sírkövet is állít neki.

A kutya-temető szép rendben van tartva; bejárata diszes kő-ível fődött kapu, mely fölé a »Cimetière des chiens« (kutyák-temetője) szavak vannak írva. A kaputól jobbra-balra oszloptól tartott falkeztél vezet, míg a temető többi oldalain a kerítés egyszerű szeges drót.

A kapuval szemben, miután a belépő elment a felügyelő és a gondokosági iroda helyisége mellett, egy több méter magas emlékszóbor tűnik szembe, mely Edeline Henry francia szobrász műve, a mely egy hirneves kutyát ábrázol, a szent-bernáthegy-i Barryt, a mint a bernáthegy-i kolostor felé kapaszkodva, a hátán visz egy a hóvihartól megmentett gyermeket. Ez a Barry csakugyan híres kutya s rászolgált emlékének megörökítésére: nem kevesebb, mint negyven ember életét mentette meg a hóviharban. A mint vihar keletkezett, — beszélnek róla — nem volt erő, mely a kolostorban visszatartta; nyugtalan lett, ugatott, vonított, a míg ki nem eresztették. Akkor aztán végigjárt a veszedelmes helyeket, melyeket jobban ismert, mint akarki emberfia. Leghíresebb tette volt, mikor egy jégbarlangban egy eltévedt gyermeket talált félholtan, a megfagyást megelőző fásult álomba merülve. Addig nyalagatta, saját testével melegítette, a míg a szegény kis gyermek magához nem tért, s föl nem ült a hátára. A derék Barry aztán diadalmas csaholással vitte terhét föl a kolostorba. De az okos állatnak ez az életmentési szenvedélye okozta vesztesét is. Egy eltévedt utas, a mint meglátta a lompos, nagy kutyát, megijedt tőle s úgy fejbe vágta vas botjával, hogy a szegény állat holtan terült el lábainál. Ez Barrynak, a leghíresebb életmentő kutyának története, a mi hogy nem mese, bizonyítják a szentbernáthegy-i kolostor följegyzései. S a szobor talapzatán is ez olvasható: megmentette negyven ember életét, —

megölte a negyvenegyedik. Ez talán az egyedüli emlékszóbor a modern világban, melyet állatnak emeltek — érdemeiért. Barry különben most is ott látható kitömött állapotban a berni muzeumban.

A temető többi része fáktól szegélyezett szép gyepes és virágos hely, melyen soronként helyezkednek el a kutyák sírhantjai. Egész sereg csinos, kisebb-nagyobb síremlék — legtöbbje kis kutyaház formájú — hirdeti, hogy itt valami gazdag ember kedves kutyája nyugszik. Igen érdekes többek között egy kis, téglából épített sátor, melynek föliratából megtudjuk, hogy itt Pompon nyugszik, a chálonsi tábor tüzéirenek kedves kutyája. A katonák a saját csekély szoldjuktól gyűjtötték össze az összeget, melybe az ezred kutyájának eltemetése és síremléke került. A síremlékeken pontosan ott szokott lenni az alatta nyugvó eb életkora és neve. A legkülönbözőbb kutyanevek olvashatók itt; a sok síremlékhez pedig hozzá van kötve, emlékül, a kedves kutya nyakkötője és láncza is. A kevésbé előkelő kutyák sírdombján egy kis fatábla helyettesíti a sírkövet. Csak néhány hete létezik még az a temető, de máris igen sok a lakója.

Ez különben épen nem a legelső kutya-temető. Franciaországban több is van, különösen esinosnak mondják a seauxit. Laekenben, Brüsszel mellett pedig a belga királyné, a ki nagy kedvelője a kutyáknak, rendezette be parkja egy zugát ebtemetőnek. Nagyon szereti kutyáit az angol királynő is, a ki Windsorban csináltatott kutyatemetőt. Londonban pedig, a Hyde-parkban, már régóta van egy, melynek díszessége, rendezettsége és szép árnyas virágokkal borított sírhelyei valóban feltűnők. Egyes kutyakedvelők családoknak valóságos családi sírboltjaik vannak itt, a hova éveken át temetik elpusztult kedves ebjeiket.

CSING HERCZEG.

A Pekingbe szorult európaiak — most már alig lehet ez iránt kétség — áldozatul estek a kínaiak idegen-gyűlölő dühének. Nemesak férfiak voltak köztük, diplomaták, katonák, üzletemberek, hanem ezeknek családjai, asszonyok és gyermekek is nagy számmal. Az európaiak hosszasán ellenállottak a lázadóknak s hogy ez tetteik, saját vitéségükön kívül Csing herczegnek köszönhetik, ki mint tekintélyes kínai, az uralkodóház rokona s az európai viszonyokkal ismerős ember, tudta, mily gyászos következményei lehetnek Kínára, ha az összes pekingi európaiak Ketteler báró német követ sorsára jutnak. Csing herczeg e miatt sereget szervezett, de a lázadókkal nem bírt, sőt úgy látszik a harcban maga is elveszett.

Csing herczeg mandzsu származású s nagy szerepet vitt Kína közéletében. A lázadás kitörése előtt ő volt a külügyi tanács, a czungli-jamen elnöke, de mikor a lázadók felülkerekedtek, letették őt hivatalából és az idegenek legnagyobb ellenségét, Tuan herczeget tették helyébe.

AZ OLYMPIAI VERSENYEK PÁRISBAN.

A párisi világtárlat mozgalmas életéhez és látványosságához tartoztak az olympiai versenyek is, a testedző sportnak mindenféle fajával. A torna, az atletika, a sport új föllendülésének mostani idejében az ó-görögök híres olympiai játékeit is fölevenítik. Nemzetközi bizottság alakult erre, s az első olympiai versenyt 1896-ban eredeti hazájában, Athénben rendezték, a másodikat pedig most, július közepén Párisban. Ezek nemzetközi versenyek, s a világ összes atletikai és sport-egyesületei gondoskodnak, hogy legjobb erők elmehesse a versenyekre; a kormányok szintén támogatást nyújtanak hozzá. A versenyekre megjelenők kétszer állnak ki a síkra; először mikor valamenyenien megmérkőznek a jelentkezők. A ki egy-egy sportfajban a legjobb, abból megy 5-6 aztán a döntő versenyre.

Magyarországon a rendszeres sport csak néhány éves. A legnagyobb sportúzó két nép az angol és amerikai, míg a német inkább a torna mellett marad. Magyarországon hirtelenében fölkaptak mindenféle sportot, a mi helyes is, mert testedző szó-

BAUER REZSŐ, A PÁRISI OLYMPIAI VERSENYEK MAGYAR VILÁGBAJNOKA.

rakozás és különb a közönséges mulatozásnál. A néhány évi eredmény szeptemből. Az athéni olympiai versenyekből már egy magyar ifjú, Hajós Alfréd a 32 kitüntetett éremből kettőt hozott haza mint legjobb úszó. A mostani párisi olympiai versenyeken a legklasszikusabb versenyt, a diszkosz-dobást pedig egy magyar ifjú nyerte meg, és a hol főképp amerikai és angol ifjúság aratta a győzelmeiket, a magyar ifjúság is becsülettel megállta helyét. A kik innen hazilról Párisba mentek, a próba-mérkőzésnél keményen tartották magokat és a döntő mérkőzésben is többen jutottak kitüntetett helyre. Ez nem közönséges eredmény, ha meggondoljuk, hogy az angolok, amerikaiak vagy százezer főnyi sportoló tömegből válogatták ki legjobbjait, gazdag klubok tagjait, a hol a sport minden föltétele szerint fejleszthetik magokat. A magyar erőket néhány szerény egyesület szolgáltatta.

Július 14-ikén volt az első verseny. Az amerikaiak és angolok túlnyomó ereje már ekkor nyilvános lett. Ők vezettek, ők nyertek a többi versenyekben is, kivált az amerikaiak. A diszkosz-dobásban azonban egy magyar ifjú, Bauer Rezső, a magyar-óvári gazdasági akadémia növendéke győzött. A súlyt 36 méter 4 centiméterre dobta, s ezzel meg-

CSING HERCZEG.

nyerte a diszkosz-dobásból a világbajnoki címet. A diszkosz-versenyben még Crettier Rezső, a francia nevé magyar ifjú 5-iknek vált be. A többi magyarok is mindama versenyekben, melyek nálunk otthonosan, számbavehető sikerhez jutottak a nemzetközi mérkőzésben. A budapesti egyetemi atletikai klub tagja Gönczy 176 centiméter ugrásával harmadik lett. (Az amerikai Baxter 180-at ugrott.) Kausser Jakab, a magyar atletikai klub tagja a rúdugrásnál negyedik volt 3 m. 10 cm. ugrással. Hasonló szép értéke van Crettier Rezső (M. Uszó-Egylet) negyedik helyének a súlydobásban világhírű ellenfelek mellett. A távolságugrásnál kivált Schubert a magyar uszó-egyesület tagja is, a futásnál pedig Speidel Zoltán a próbamerkőzésben küzdött jóval több eredménnyel, mint a döntő futásban.

Bauer Rezső világbajnoki győzelme az amerikaiak és angolok diadalát megosorította, s a párisi »New-York Herald« ezeket írta: »Csak a diszkosz-dobásban volt Amerikának és Angliának kevés kilátása. A kiknek győzelmére számítottak, elmaradtak. A magyarokkal, osztrákokkal és görögökkel csak egy amerikai, még pedig Sheldon állt szembe. Bauer nem volt leverhető: 36 m. 4 cm.-t dobott, de a trainingben már 38 m. 10 cm.-t is dobott. Már Bécsben is feltűnt a május 24-iki versenyben erőteljes dobásával.

Jellemező, hogy egy pár bécsi lap a magyar ifjú győzelmét kesernyés megjegyzésekkel kíséri s csak véletlen szerencsének mondja. Az is fölemlítésre méltó, hogy mikor Bauer győzött, a zenekar azt gondolván, hogy megint amerikai a győztes, rákezdett az amerikai himnusra; a mikor pedig figyelmeztették, hogy magyar a győztes, a karnagy az osztrák himnuszot játszotta.

*

BAUER REZSŐ 23 éves, budapesti születésű, a Budapesti Torna-Klub tagja, jelenleg a magyar-óvári akadémia hallgatója, és tartalékos hadnagy. Sportbeli szereplése négy évvel ezelőtt a kezdődött, mikor 1896 augusztus 9-én a »Sport-Világ« sífókai versenyén az első diszkosz-versenyt tartották. E sportot az athéni verseny hatása alatt honosította meg Iszer Károly a »Budapesti Torna-Klub« tagja és a »Sport-Világ« társaság elnöke. Az első diszkosz-dobás versenyt is Bauer Rezső nyerte meg. Akkor 25 méter 45 centiméter távolságot dobott a két kilogrammos diszkosszal. 1897 jún. 12-én egy Szombathelyen tartott atletikai versenyen ötödik lett, noha már 27 méteren túl dobott. Bauer a futásokban is erőteljesen dolgozott. 1897-ben 30-50 centiméter távolsággal elnyerte az első magyar diszkosz-dobó bajnoki címet. Ezután önkéntesét évét szolgálván, másfél évig nyilvános versenyben nem szerepelt, 1899 pünkösdi Pósonyban, Crettier és Lenz Rezsőt 31 méter 20 centiméteres dobással győzte le. Megint egy teljes év telt el, míg nyilvános versenyen szerepelt, az ekközben hatalmasan fejlődő diszkosz-vetés új módszerű dobását tanulgatva. Aztán megkísérelte, hogy az osztrák és cseh dobókkal mérkőzhessenek. A bécsi Athl.-Sport-Club 1900-ik tavaszi versenyén harmadik helyet nyert, ott a hol a bécsi Lyuboviczky és a magyar Bernáth lett első, illetve második. Ez év pünkösdién a Tornaszövetség országos torna-ünnepélye alkalmából Sopronban megnyerte az atletikai főversenyt, mely diszkosz-dobásból, 200 méteres futás és magasugrás kombinált versenyéből állott. A diszkosz-dobásban 32 méter 45 centiméter eredménnyel győzött Magyarországon legjobb diszkosz-dobói, mint Coray, Crettier, Bernáth, Lenz stb. ellenében. Egyúttal a másik két versenyben is előkelő helyre volt s a fényes díjat ő szerezte meg. Nyolcz nappal később a Budapesti Torna-Klub versenyén az eddigi legjobb magyar eredményt felülmulva győzött a diszkosz-dobás versenyében 32 méter 72 centiméteres dobással. Az Országos Olympiai bizottság június 24-iki próbaversenyén Bauer 33 méter 21 centiméteres dobással győzött a párisi versenyek kiváló jelöltjei Coray, Crettier, Strausz, Ruda és Bernáth felett. Ennek alapján hivatalos jelöltként küldte ki Párisba. Ez időtől fogva a legkomolyabban készült a párisi versenyre. A párisi mintájú diszkosszal 10 dekagrammal nehezebb, vagyis két kilogramm

LORD BERESFORD FIUMÉBAN SZEMLÉLT TART A DÍSZSZÁZAD FÖLÖTT.

ANGOL TISZTEK EGY KIRÁNDULÓ HAJÓ FEDÉLZETÉN.

AZ ANGOL HAJÓHAD LÁTOGATÁSA FIUMÉBAN.

23 gramm súlyú diszkoszsal egy nappal elutazása előtt 34 és fél méter körül voltak dobásai, a párisi mintájú diszkoszsal pedig már a 36 métert is megközelítette. Párisba érkezvén, gyakorlás közben az amerikai *Sheldon*-nal próbálkozott, ki 36 és 1/2 métert ért el, míg Bauer 38 méter 10 centiméteres dobással keltett feltűnést, úgy hogy mint határozott favorit állt ki a versenyre. Az előmérkőzés 18 versenyzőt látott együtt a világ minden részéből. Az öt legjobbnak volt egyedül joga a döntésben való részvételre. Az előmérkőzésben is első helyen állt, a döntőben pedig 36 méter 04 centiméteres dobással a világ bajnok címet megnyerte. Mögötte a cseh *Yanda*, amerikai *Sheldon*, a görög *Paraskevopoulos*, a magyar *Cvetter*. A tizenegy világbajnokság közül nyolcféle vándorolt Amerikába, kettő Angliába, egy, ép a legklasszikusabb sport, magyar ember lett. *Bauer Rezső* különben a diszkosz-dobásban kívül gerelyvetésben, ugrásban, futásban, birkózásban és úszásban is nyert már a versenyeken.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hód-Mező-Vásárhely története. Első kötet, írta *Szeremlei Samu*. A tudós szerző Hód-Mező-Vásárhely törvényhatósága bízta meg azon feladattal, hogy az ország ezer éves fennállásának emlékeztetőre a nagy magyar város történetét írja meg. A munkának első kötete csak most jelenhet meg s a legrégibb időkől Szent István koráig terjed. Részletesen ismerteti a város középkorai és mostani határait, vízrajzát, a terület domborzati viszonyait, tárgyalja a föld minőségét, az éghajlatot, időjárást, egészségi állapotokat, ismerteti a honos állatokat, növényeket, majd áttér a történelem előtti korra és a népvándorlás idejére, bővebben beszélvén mindazon különféle népekről, a melyek valaha ezen a vidéken tanyáztak. A kötetben számos kép is van, leginkább az ott talált régiségekről, melyek bizonyítják, hogy Hód-Mező-Vásárhely tájéka, már a legrégibb idők óta, mindig lakott volt. A tanulságos és igen jól megírt könyvet a város közönsége adta ki.

Csiky Gergely élete és művei, írta dr. *Janovics Jenő*. Kolozsvár, Stein János egyetemi könyvkereskedésének bizománya. A szerző, ki könyvét Rákosi Jenőnek ajánlotta, előszavában megjegyzi, hogy dolgozata nem akar semmi egyéb lenni, mint a szeretet és hála kifejezése a tanítvány és a színész részéről. Úgy látszik, a könyvet még folytatja, mert Csiky irodalmi működését a «Proletárok» megírásáig, a költő nagyszerű színművének előadásáig tárgyalja. A czímlapon is feltűnteti, hogy a 243 lapnyi kötet «A proletárok»-ig terjed. Szorgalmas utánjárással szedte egybe *Janovics Jenő* a Csiky életrajzi adatait. A gyűjtő fáradozásainak minden esetre hasznát veszik később, a kik Csikynek a magyar drámairodalomra való hatásáról fognak írni. Az életrajzi adatokhoz irodalomtörténeti vonatkozásokat is találunk a magyar dráma fejlődésének irányáról Csiky föllépéséig, s föllépésének idejéből. A kötet ára három korona.

désének irányáról Csiky föllépéséig, s föllépésének idejéből. A kötet ára három korona.

Megvirrad még valaha, eredeti regény, írta *Werner Gyula*, három kötet, melyet az *Athenaeum olvasó tára* című ismert vállalat ad közre. *Werner*, a ki képviselő és politikai író, a szépirodalomnak is munkatársa évek óta. Új regénye korrajz a negyvennyolcas és rákövetkező eseményeket követő időkől, és Erdély hazafias érzelmeit festi a Kendi család történetében. Kendi Imre és Ágnes a forradalmi irányok képviselői. Elszántak, vakmerők, mindent kockára tesznek eszméjük sikeréért. Kendi Mihály, a szomorú időkben is hatalmas úr, — aztán Gerenday az adminisztrátor és környezetének a konzervatív felfogás hirdetője. Az ő világuk a múlt, a mi szép, a mi jó, azt csak benne látják. Az eszméknek, az ellenlétes felfogásoknak a csendesebb küzdelmére hangzik bele az erdélyi oláh lázadás átváltása. Az író a regény kifejezésében érzeti, hogy a heves küzdelmekre a béke, az erőtgyűjtés ideje következik. A jó magyarsággal írt három kötetes regény ára három korona.

Hock János bírói szent beszédei 1899 év számmal egy 94 lapra terjedő füzet jelent meg, mely hét egyházi beszédet foglal magában. Hock János nagyon népszerű a fővárosi egyházi szónokok között s így beszédeinek gyűjteményes kiadása bizonyára szíves fogadtatásra talál tisztelői körében, sőt mindazoknál, a kik a nagyobb gondállalással készített egyházi beszédeknek, melyekben szónoki erőt és szépséget találhatnak, nemcsak hallgatásában, hanem olvasásában is gyönyörködnek. A gyűjteményt az «Athenaeum» nyomdai részvénysége adja ki. Egy füzet ára 2 korona; az egész gyűjtemény ára pedig 8 korona.

Délvidéki képek címmel *Frank Zoltán* egy 100 lapra terjedő könyvet írt, mely Oraviczát és környékét ismerteti tárczaikkal szemben, prózában és versben. Nagy melegséggel szól különösen magáról Oraviczáról, melynek egészséges földje, vize, levegője teljesen helyre állította megromlott egészségét. Másoknak is buzgón ajánlja a vidéknek és a környékbeli furdóknak látogatását. A könyvet maga a szerző adta ki. Ára 1 korona 60 fillér.

A vidéki színészet országos felügyelője. *Szell Kálmán* miniszterelnök mint belügyminiszter, *Festetics Andor* grófot, a Nemzeti Színház volt igazgatóját, a vidéki színészet országos felügyelőjévé nevezte ki.

A miniszter egyuttal valamennyi törvényhatóság számára rendeltet beosztott ki a felügyelő támogatása dolgaiban. A rendeletben kifejti a miniszter, hogy a vidéki magyar színészet erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítására, művészi színvonalának emelésére sajtósági volt oly szakember, a ki a helyszínen szerzett tapasztalataival a kulturális feladat megoldását elő tudja segíteni. Ezért szervezte az országos felügyelői állást. A színészeti felügyelő feladata a vidéki színészet működésének megfigyelése, ellenőrzése. Kötelessége tehát, hogy a vidéki színtársulatokat időnként meglátogassa s tapasztalatairól jelentést tegyen, a bajok orvoslására javaslatot adjon. Meghagyja a miniszter az összes törvényhatóságoknak, hogy a kulturális cél érde-

kében lehetőleg támogassák az országos színészi felügyelőt. A miniszter azzal is emelni akarja a vidéki színészetet, hogy az országos segélyből többet juttat számukra. *Torontálmegye* színi bizottsága, a magyar színészet meghonosítása érdekében, a kezdet nehézségére való utalással 2000 korona segédletet kért. *Szell Kálmán* válasza, az volt, hogy színi kerületek alakításának, főképp a nemzetiségek lakta vidékeken, nagy fontosságot tulajdonít, meg is ígéri az állami támogatást az esetre, ha a bizottság törekvése eredménynyel jár.

A szeptemberi színészet állandósítása érdekében a város közgyűlése feliratban évi 10,000 korona segélyt kért a belügyminisztertől. A miniszter örömmel üdvözlö az állandósítást, óhajítja is azt, de a rendelkezésre álló 56,000 korona alaphoz csak annyit adhat, a mennyi telik. Egyébként a vidéki színészet állandósítása érdekében az országos értekezletre hívja föl a nagyobb városok színi igazgatóit. Tudatja egyuttal, hogy *Kecskeméti Ignác* igazgató számára 2000 korona segélyt szavazott meg.

Mátyás király szobrai és a művészek ünnepe. Ugyanakkor, mikor *Fadrusz János* kolozsvári Mátyás-szobra a leleplezéshez közeledik, egy másik emlékmű is elkészül, mely vonatkozással van nagy királyunkra. A Mátyás király kútja ez, melyet *Strobl Alajos* mintázott a király megbízásából a budai új királyi lak úrvárára számára. Az az emlék a vadászó Mátyás királyt örökíti meg és *Vörösmarty* «Szép Ilonkáját». A kolozsvári és budai emlékmű majdnem egyidőre eső leleplezése alkalmából a magyar művészek fényes ünnepet akarnak rendezni. *Strobl* tanár szoborművének eredeti mintáját ki fogja állítani a műcsarnok szobortermében, melyet az alkalomra óriási vízmedencezé alakítanak át. A többi termet ugyanakkor lovagtermékké alakítják s ebben a fényes keretben jelmezes felvonulásokkal és élőképekkel bemutatják Mátyás király udvari életét.

MI UJSÁG?

Fiume ünnepe. Az angol középtengeri hajójának részének Fiumében tett látogatásáról több képet közlünk mai számunkban. Az angol hajóraj gyakorló útjában többször tesz látogatást idegen kikötőkben. Ezúttal viszonzta az osztrák-magyar hadi flottának a múlt évben Málta szigetén tett látogatását. Az osztrák-magyar legnagyobb kikötőben, Triesztben adták vissza most a látogatást, hová a középtengeri angol flotta főparancsnokának, *Fisher* tengernagynak vezetése alatt mentek el. Az ottani ünnepélyek után az angol flotta egy része Velenczébe ment az olaszokat látogatni. Ezt a hajó-csapatot *Fisher* tengernagy vezette. A másik csapat *Beresford* lord tengernagy vezetése alatt az egyetlen magyar kikötőben, Fiumében tett látogatást. Tizennégy hajó július 14-ikén délután érkezett oda. Fiume kormányzója, *gróf Scapary László* és a város hatósága a legnagyobb vendégszeretettel gondoskodtak a fogadtatásról. A látogatás öt napig tartott. Míg Triesztben az ünnepélyeken csak Ausztria foglalta el a helyet beszédekben, felköszöntőkben, jelenyekben, addig Fiumében Magyarország adtak meg a törvényes tiszteletet az angolok. Magyar lobogókkal ékesítették hajóikat, magyar czimereket tűztek föl a fedélzeteken, mikor

az angol tengernagy lakomát és bált rendezett, az angol zenekar pedig *Kölcsey* himnuszát játszotta. A tengernagy a lakomának a magyar királyt éltette és rokonszenves nyilatkozatokat tett a magyarok szabadságszeretetről. A fiemei kormányzó pazar vendégszeretettel látta vendégül Fiume látogatóit. Vasárnap délután a hajók legénységét is megvendégelték a városi népkertben. Az öt napnak mindig megvolt a maga oly eseménye, mely Fiumében igazi nagy kikötői városi életet hozott hullámzásba. A kikötői világlátás, tengeri szerená, kirándulás a «Pannonia» gőzösnél Fiume partjain, regatta, bál az admirális hajón és a kormányzóháza látogatások, fogadások; katona banda, városi banda, cigány muzsika; angol himnusz, magyar himnusz, Rákóczi induló. A kormányzóhoz intézett táviratban *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter is köszöntötte az angol hajórajt. Július 18-ikán bucsuzott el a hajóraj; egy része már este elment, más része kora reggel. De július 18-ikán délelben *Fisher* tengernagytól távirat érkezett Velenczéből, hogy az eredeti tervtől eltérően nem július 21-ikén, hanem július 19-ikén délután tesz látogatást a «Renown» admirális-hajón és kíséret gyanánt vele jönnek a «Surprise» és «Caesar» csatahajók. Azt a körülményt, hogy a földközi-tengeri flotta parancsnoka megváltoztatta tervét, a mely eleinte az volt, hogy csak egy napra jön Fiuméba a hajói iránt tanúsított vendégszeretetet megköszönni, és hogy most nagy kísérettel két napra vet horgonyt Fiumében: arra magyarázzák, hogy a lelkes vendégszeretet bírta rá *Fisher* admirális erre az elhatározásra.

Július 19-én reggel hét órakor 21 ágyúlövéssel vett búcsút Fiumétól a hátramaradt négy hajó. Délután három órakor pedig szintén ágyúdörgés közt vett horgonyt *Fisher* tengernagy a «Renown» admirális-hajóval s még két páncélosal. A mólón egy díszszázad volt föllállítva, s *Dragoni* tábornok bemutatja a tengernagynak a tiszteket. A tengernagy ezután *gróf Scapary László* kormányzóhoz hajtatót, kinek melegen megköszönte a fogadtatást és vendégszeretet, melyben tisztjei és legénysége részeselet. A tengernagy még a katona főparancsnoknál és a városi házában tett látogatást. Ott őra tájban visszatérhajózik, hol *Scapary* László gróf rövid idő múltán *Gaal Tibor* és *Csöke Ferenc* miniszteri tanácsok kíséretében, mindhárom díszmagyarba öltözött, viszonzották a látogatást. Estére a tengernagy és kísérete ebédre volt hivatalos a kormányzóhoz. *Gróf Scapary* a tengernagyt felköszöntve, megköszönte *Sir John Fisher* rendkívüli látogatását s azt a magyarok és a Magyarország iránt való rokonszenvenek tulajdonította be. Tolmácsolta egyszerű mind a magyar kormány üdvözlését. Ezután *Fisher* altengernagy emelt poharat. Sajnálattal fejezte ki, hogy a Babel-torony esete következtében nincs abban a helyzetben, hogy a kormányzó üdvözlését annak anyanyelvén viszonzza. Kéri, köszönje meg nevében a kormányt, első sorban a magyar miniszter-előnöket és a magyar kereskedelmi miniszternek a szíves üdvözlését, a melyt az angol flottához intéztek és a mely neki rendkívül jól esett. Gratulál örv. *Gróf Scapary Géza* nének a fiához, ennek pedig azon kitűnő beszédekhez, a melyeknek szövegét az angol lapokból olvasta. Ő teljesen igazat ad a kormányzóknak abban, hogy az angoloknak és magyaroknak a királyi család iránti hódolata és ragaszkodása, valamint az alkotmány és az ősi jogoknak feltétlenül megőrzése az alapkövet mindkét állam erősségének és állami intézményeinek. Július 20-án este a «Renown» hajón volt ebéd. A hajók eltávazása július 21-ikére volt kitűzve.

A magyarországi kereszténység 900 éves ünnepe. Augusztus 15-ikén, Nagy-Boldogasszony napján *Estergomban* és *Székesfehérvárra*, a két ősi királyi székvárosban egyszerre lesznek az ünnepélyek. Az estergomi érsekséghez tartozó püspökök *Estergomban*, a püspöki kar többi tagjai pedig *Schlauch* nagyváradi bíbornok érsekkel *Székesfehérvárra* vesznek részt az ünnepekben. A kilencszáz év alkalmával *Desswffy Sándor* csanádi püspök kegyeletes emlékezést szentel az első csanádi püspöknek, a vértanú szent *Gellértnek*. Szeptemberben záránadoklatot vezet *Velenczébe*. A velencei *San-Giorgio* szigetén levő *benecések* templomában, hol *Szent Gellért* apáti tisztségét viselt és honnan magyarországi tériői útjára indult, a *Gellért-oltár* jobb- és baloldalán két nagy kömlektábla készül, az egyik magyar, másikon latin fölirattal. A velencei ünnepelés két napra terjed: szept. 24-ikére és 25-ikére, a mikor a velenceiek őrök nagy szent-

KIRÁNDULÁS AZ ANGOL HAJÓHAD TISZTJEIVEL A PANNONIA HAJÓN. Gróf Scapary kormányzó a parancsnoki hídon.

jük ünnepét. A második napon a csanádi püspök tart istentiszteletet, melyet magyar és olasz szentbeszéd fog követni. A magyar beszédet dr. *Várad Árpád*, csanádi apátkanonok és kultuszminiszteri osztálytanácsos mondja.

Erzsébet királyné síremléke. A magyar hölgyek által följárlott és *Zala György* által készített síremléket augusztus 25-én szentelik be a bécsi kapucinusok sírboltjában. Ezen a napon a magyar hölgyek küldöttségileg röjják le a kegyelet adóját a királyné koporsójához. Harminc tagú hölgyküldöttség megy a beszentelésre *Bécsbe* *Vaszary* Kólos hercegprímás vezetése mellett. A küldöttségben *Ferenczy Ida* csillagkeresztos hölgy és *Sztáray Irma* grófnő, boldogult királynének két legbizalmasabb meghittje is részt vesz. Az ünnepélyes beszentelést *Vaszary* Kólos hercegprímás végzi.

A Margitsziget hídja. A Margit-hídról a Margitszigetre vezető híd már kész, s augusztus hó közepén nyitják meg. A megnyitás napját *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter fogja végleg megállapítani. Az ünnepélyen jelen lesz *József főherceg* és *Klotild főhercegné* is.

A francia irók Jókainak. A Jókai párisi időzése alatt nyilvánult tisztelet egyik legszebb kifejezése, hogy a *Société des Gens-de-Lettres de France* (a francia irók egyesülete) tiszteletbeli tagjává választotta és aranyérmét készíttetett, melyre ezt vésték: «Hommage à Maurice Jókai.» (Jókai M. tiszteletére.) A társaság elnöke, *Hervieu* Pál most szép sorok kíséretében átadta az aranyérmét *Lukács Bélának*, a párisi kiállítás magyar kormánybiztosának azzal, hogy juttassa el a költőhöz. A kormánybiztos levélben értesítette erről *Jókait* és engedelmet kért, hogy az érmet *Jókai* több emléktárgyaival együtt a párisi kiállítás Jókai-szobájában helyezze el. *Jókai* szívesen megadta erre beleegyezését. *Hervieu* július 11-én külön is értesítette *Jókait* a kitüntetéséről. Hivatalos leveléhez csatolta névjegyet is e sorokkal: «Hálás emlékezése kifejezésével és legelénkebb köszönettel az értékes fényképpért.» *Hervieu* levelére *Jókai* ezt válaszolta:

«Uram és kitűnő pályatársam! A legnagyobb hálával fogadtam önnek értesítését az oly fényes múltú és nagy befolyású francia irók társaságáról történt megválasztásom felől e társulat tiszteletbeli tagjává, melyet legnagyobb megdöbbenéssel veszek. A szeretett és tisztelt francia pályatársam által nekem följárlott emlékérem legdrágább ereklyém között foglalandó helyet, mint a jegyajándékát két, nemes ideálért küzdő nemzet gynterésének. Kérem, adja ön át általam tisztelettel megbízottaim legmélyebb hálám kifejezését. Ez alkalommal üdvívánomást küldöm önnek ahhoz a kitüntetéshez, mely önt, tisztelt mester, a francia tudományos akadémia tagjává megválasztásával érte. Az ég adjon önnek e halhatatlanság mellé hosszú és boldog életet.»

Egyetemi új tanárok. A király dr. *Kordányi Sándort* a budapesti tudományegyetemen a kísérleti és gyakorlati idegkór és gyógytani rendkívüli tanári czímmel és jelleggel fölrühazott magántanárát ugyanezen tanszék — és dr. *Gross Emilt*, a nevezett egyetemen az elméleti és gyakorlati szemtükrözés magántanárát a szemészeti körn és módszertan nyilvános rendkívüli tanárává kinevezte.

Kitüntetés. A király *Ujváry Bélát*, a «Néptanítók Lapja» szerkesztőjét királyi tanácsosi czímmel tün tette ki. *Ujváry* e kitüntetés abból az alkalomból éri, hogy most telt be közoktatásügyi munkásságának a huszonötödik esztendeje. *Ujváry Béla* író, munkása a sajtónak is, lapunkba is gyakran rít. Egy vígjátékát az Akadémia a Telemi-jutalommal tüntette ki, «A *gárdisták*» vígjátéka pedig a Nemzeti Színház szívesen látott darabja.

Amerikai kitüntetés magyar tanárnak. *Boros Györgyöt*, a kolozsvári unitárius teológiai intézet dékánját Amerika legnagyobb egyeteme (Harvard-University, Cambridge, Boston mellett,) tiszteletbeli teológiai doktorrá (doctor divinitatis honoris causa) nevezte ki, mint a magyarországi unitárius egyház képviselőtanácsának tagját s a gondolat szabadság egyik képviselőjét. Csak 10 kitüntetést adtak összesen és *Boros* az egyetlen az összes európai képviselők között, a kik az amerikai unitárius társulat 75 évi fennállásának ünnepélyén jelen voltak, a kinek ily nagy kitüntetést adtak. *Boros György* a szövetség fővárosában, Washingtonban és több más városban prédikált.

Lauka Gusztáv most július 20-án érte meg születésének 80-dik évfordulóját Nagy-Becskerekben, a hol már régebbi idő óta lakik. A félszázadnál tovább működött élénk tollú víg író nemcsak a közönség kedvelte és kedvel, hanem a sors is különös kegyében részesítette, midőn megengedte, hogy 80-dik évét ritka frissességben és erőben érje meg.

Petroleumforrás Zempléni megyében. Nagy közgazdasági eseményt jelentenek a zempléni megyei *Izbugya-Radványból*. Ott akadtak Magyarországon az első petroleumforrások. Régen kutatnak már a felvidéken petroleum után, mert hisz a határ túl Galiciában bőven szedik a petroleumot. A legtöbb birtokos felhagyott az eredménytelen és költséges kutatásokkal, csak *Andrássy Antal* budapesti mérnök folytatta. *Adda Kálmán* magyar geológus tavaly *Radványt* jelölte meg oly helynek, a hol reményességgel lehet kutatni, s november hóban csakugyan petroleumra akadtak, s a furást folytatták, szivattyuzó gépeket szereltek. A pénzügyminiszter *Richter Géza* selmeczbányai bányamérnököt küldte ki jelentéstételre, s most *Máday József* miniszteri főmérnök vezetése alatt folytatják a munkát. Naponként 2—3 hordónyi erős petroleum nyernek, de bizonyosra veszik, hogy ha a furás át-töri a homokréteget, naponként 30—40 hordó petroleumot kapnak. Most az egész környéken kutatáshoz fognak a birtokosok, ezek közt *Reuss* herceg is, a kinek ott nagy birtokai vannak.

Andrée nyoma a tengeren. Most július 11-én volt három éve, hogy *Andrée* harmad magával lég-hajón elindult az északi sarkhoz. Három év után senki sem reményli már, hogy valaha visszatérnek. A léghajócsok nyomából a tenger ismét magával hozott egy parafa gömböt, ugynevezett *bóját*. Ez már a harmadik ilyen bója. A két első nem tartalmazott semmi üzenetet, meglehet, hogy már az elpusztult léghajóról való. A harmadikat július 7-én *Lopstvedam* mellett *Izland* szigete közelében az északi szélesség 63 fok 41 perce, a nyugati hosszúság 20 fok 43 perce alatt, ezzel a jelzéssel: «*Andrée* északsarki expedíciója 1896. 3. sz.» a *bóját* a «*Botnia*» nevű dán gőzös a kopenhági meteorológiai intézetbe viszi, s átadják a svéd-norvég követnek. A bója megtalálásáról *Órebah-ból* (*Izland*) távirat érkezett *Kopenhágába*.

A perza sah magyar alattvalói. A perza sah európai utazásában Budapestet is útba ejteni. Érdekes a megemlékezés, hogy a sahnak két magyar alattvalója is van. *Teheránban* él mindkettő hosszú idő óta s mint kocsijáratkó keresik a kenyerüket. *Kégl* Sándor budapesti egyetemi tanár, a kiváló orientalista meglátogatta őket a hetvenes évek a jegyajándékát két, nemes ideálért küzdő nemzet gynterésének. Kérem, adja ön át általam tisztelettel megbízottaim legmélyebb hálám kifejezését. Ez alkalommal üdvívánomást küldöm önnek ahhoz a kitüntetéshez, mely önt, tisztelt mester, a francia tudományos akadémia tagjává megválasztásával érte. Az ég adjon önnek e halhatatlanság mellé hosszú és boldog életet.»

MEGLEPŐ UJDONSÁG!
SZABADALMAZVA **HIMZETT** D. O. S. M. 133656
SELYEM LEVELEZŐ-LAPOK

Darabonként 25.35 kr Szab és kiadó tulajdonos
BÉRCZI D. SÁNDOR BUDAPEST VI. KIRÁLY U. 4.
KÉPES ARJEGYZÉK INGYEN VISZONTELADÓK KERESTETNEK

Ő tetsége a svéd királyi trónörökösné udvari szállítója.
Ő tetsége a Mecklenburg-Schwerini hercegnő u. szállítója.

HALUSKA JÁNOS
császári és királyi udvari szállító
BÉCS, I., Neuermarkt 13. sz.
Különlegességek
angol női ruhákban, kerékpározó-dresszek és fourista-öltönyökben.

WOTTITZ VILMOS
PHOTO-CHROMOGRAFIKI
FELVÉTELEK

Készít kitűnő minőségű clichéket mindennemű nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.
Legjutányosabb árak.
Telefon 62-79.

Fényképfelvételek.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
BUDAPESTEN. 8696
Fürdő — a magyarországi uszodák is — kizárólag kenes hő- és langyos ásványvizsekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséklete 27° C. és 65° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői, teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

SODOR

folyskony szénadtartalmu acélsüvelly, melynek segítségével mindenki, bárhol szénadtartalmu egyszüszegcs, olcsó, üdítő és hűsítő italokat (szódavíz, selters, limonádé, szikvíz, márnádé, gázvizek, pezsgő, lej stb.) készíthet az a csészra szerkesztett palackban a mellékelt utasítás szerint. A szénadtartalmu szódavíz, a készítés egyszerű, kényelmes. A folyadék lehűl, vagy tisztul. 1 doboz 10 sodorhüvelyvel 60 kr. Egy hozzá szükséges, mindenkorra használandó palack 3 ft. Sodorpalack, mely ugy hal, mint a szódavíz, 4 ft. Réseletes leírás és utasítás kívánatra ingyen és bérmentve. Képviselet a magyar korona országai részére Budapest 8761
Kertész Tódornák Kereskedő-tér. Gellner és Rauschnál Andrássy-ut 8.

Hölgyeknek nélkülözhetetlen.
A női szépség előesere, tökéletessé és fentartására legkiválóbb és legbiztosabb a
MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világírú arzenikus pár nap alatti elárvolt szepit, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbaj. Kisimítja a ráncokat, redőket, hímőhelyeket és az arcot fehérré, simává és üdövé varázsolja. Sem higányt, sem olmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 30 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fopép (Zahopasa) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Postán utazvéllel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: 8700
FÖLDES KELEMEN gyögy. Arad.
Kapható minden gyögy. szertárban.
Törv. védve. Főraktár Budapest: Török József és Dr. Eger Leó a Nádor gyögy. sz. Legjobb szepítő-szer.

CHOCOLAT SUCHARD

schmeckt am feinsten

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égyes
SAVANYU-KÚT

A cs. és kir. szabad. pneumatikus
KELETI-féle gummi sérvkötő
rugó nélkül, automatikusan mozgatható pelottával, minden sérvben szenvedőnek okvetlen megkönnyebbitást hoz! Az árak igen jutányosak. Kicserelés még van utólag.
Készítők: Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.
KELETI J.

WEINWURM ANTAL
Első magyarországi fényképeseti, Cinkograsfal, chromoautotipiaf sokszorosító mintakészítő készítő és gany valamint réz maratású kliákat a leg- szob kivitelben. Házon- kívül felvételeket, u. m. építmények, gépek, tárgyek, továbbá olaj- festmények és ipar művészeti tárgyakról a legjutányo- sabb árak mellett.
Budapest, IV., Károly- utca 3.
Telefon 1700.

Legjobb és leghirvevesebb pipere hölgypor: a
La **VELOUTINE** 6959
Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGETITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Angol sportjátékok,
valamint saját készítményű torna- eszközök, függőágyak, mindennemű hálók, zsákok, ponyvák, zsinetek és gazdasági kö- teltárak legújabb árjegyzékét kívánatra bérmentve küldi:
SEFFER ANTAL 8718
Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az el- ismert legjobb szer
korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, tel- jesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint kitűnő orvser a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Fűszéküldési raktár:
KESSLER REZSÓ-nél gyögy. szerész **GYEBETYAMOS,** (Torontál vármegye).
Raktárak Budapest: Török József, Király-utca 18. sz. Dr. Eger Váci-körut 17. 8600

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, szeszegények és lábbadozók számára.
Kiváló íz.
Legjobban ajánlva es alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetig-Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több el- ismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható min- den gyögy. szertárban. 8542
Serravallo J. gyögy. szer, Triestben.

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szörirtőszer (Epilatoire),
mely teljesen kirtja a szőrt az arczból
a kistől, a kartól seb most meg lett javítva és hatása gyorsabb, mint azelőtt volt. Teljes kirtás. Ára 1 liter üvegnek 6 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.
Fischer Róbert
a vegytan tudora és szepitőszerezés Wien, I., Habsburgergasse 4.
Fűszék, melyek az oros- és az egyes különlegességek használatáról szól- nak, ingyen és bérmentve küldetnek. A készítmények ártalmatlanságáról szóló bizonyítványok bárkinek bete- rítésére állanak úgy szintén eszerint közömetnyilvánító levél minden vitájaból. Felvilágosítás szepitőszerezési ügyekben ingyen adatik, levelben is. Raktárak Budapest: Török József es Koller Testvérek gyögy. szertárak.

Szigeti Hattyu-eréme 1 kor. 20 fill.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.
A mai kor legkiválóbb bőrápoló szeret. Szepitő, májfolt és az arcra minden- nemű tisztáltsági felátlen és hirtos elmulasztására. Egyedül készítője öv. **Budáth Mártonné** gyögy. szertár M.-Szigeten. — Főraktár Budapest: Török József gyögy. sz. Király-u. 12.

Vértisztító kúra.
Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy **Dr. Palóc** v. kórházi orvos, k. egyszüszegati tanár **gyögy. módjával**
Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. még idült (krónikus) betegségekben szenvedők is **biztos gyögyulást** érnek el. Külön fér- és női osztályok. Gyögy. kezelés egész napon át. Levélre kime- rítős válasz. Rendelés: 10-12 és 3-5-ig. Ugyanott kapható és megrendelhető **Négy- szerű orvosi tanácsadó** II. kiadás. Írta: Dr. Palóc. Ára 3 korona.
Testedző kúra.
Soványító kúra.

30. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JULIUS 29. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona félévre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félévre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félévre 5 • Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

AZ EURÓPAIAK KHINÁBAN.

KHINA ÚJABB TÖRTÉNELMÉNEK fontos mozzanata volt az 1842. évi nankingi szerződés, amely öt kikötőt nyitott meg az angolok előtt. Erre a többi idegen nemzetek is kezdtek követelődni s ugyanazokat a jogokat igyekeztek kiharánni, amelyeket Anglia nyert. A kínaiak ezt kezelték a legrosszabban, más szóval erőszakos fellépésükre így az amerikai Egyesült Államok is kötött szerződéseket Franciaországgal is. Ebből az időből származik a mai legnagyobb európai letelepülésnek, Sang-hainak hármass főlosztása:

francia, angol és amerikai telepre. Angliának nem nagyon tetszett ez az engedmény, mert szerette volna magának Khinát monopolizálni. Szerencséje volt Khinának, hogy az európaiak ott soha nem értettek teljesen egyet, de viszont nagy hátrányára volt a békeségnek, mert az egymás közt civakodó, egymás hegyén-hátán toladó nemzetek semmiképen sem tudtak imponálni a kínaiaknak.

A nankingi szerződés azonban legnagyobb részt csak papiroson maradt. A kínaiak sokkal inkább megvetették és lenézték az európaiakat, hogysem valami komolyan vették volna a szerződést; így történt, hogy Anglia ultimátumot adott a kínaiaknak s miután ez eredmény nél-

kül lejárt, 1856-ban megindította az ellenségeskedést. Őszelövdözték Kanton, elpusztították a császári hajóhadat, de tovább nem mehettek, mert nem volt szárazföldi hadseregük. Ezen az eljárás on a kínaiak felbőszülve, irtó háborút indítottak az európaiak ellen. Hien-fong császár, a ki halálosan gyűlölte az európaiakat, — mert legkeserűbb napjait nekik tulajdoníthatta, — azt hitte, hogy határozott és kegyetlen föllépésével végleg elriasztja a mindenfelől betolakodókat s lerázhhatja birodalma testéről az alkalmatlankodókat. Nagy volt ekkor a veszedelem. Anglia és Franciaország együttes eljárásra szövetkeztek s nagy hajórajuk 1857 novemberében találkozott Kanton előtt.

ORSZÁGGYÜLESI KÖNYVTÁR
6604 SZ
1850

TIEN-CZIN KHINAI VÁROSRESZE AZ EGYIK KAPUTORONYRÓL TEKINTVE. Atzél Henrik Emil gyűjteményében levő eredeti rajz után.